

Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec

- **Lojze Wieser nagrajen : Gourmand Cookbook Awards.**- Jantaj.Založnik Lojze Wieser je prejel mednarodno nagrado "Gourmand Cookbook Award" za leto 2017 za knjigo, ki spremlja njegove televizijske filme na ORF in 3sat z naslovom "Der Geschmack Europas" (Okusi Evrope). Imenitno nagrado v kategoriji "Best TV Celebrity Chef - Continental Europe" so mu podelili v mestu Jantaj v vzhodnokitajski pokrajini Šantung.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 2**
- **Kulmesch, Janko. V znamenju (potrebne) pomladitve : Občni zbor Društva koroških slovenskih pravnikov /** Janko Kulmesch.- Celovec. Pred več kot 30 leti so koroški slovenski pravniki ustanovili svoje društvo, prvi predsednik pa je bil dolgoletni predsednik (ZSO) Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter. V minulih letih mu je predsedoval dolgoletni predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) dr. Matevž Grilc, na nedavnem občnem zboru pa ga je nasledil Rudi Vouk, ki je doslej opravljal tajniško funkcijo in veljal za strokovno dušo društva. Za novega tajnika so izvolili mladega odvetniškega pripravnika Mateja Zenza.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 2**
- **Blatnik, Ana. "Reševati zadeve v enakopravnem dialogu" : pripadnica slovenske manjšine v koroškem deželnem zboru Ana Blatnik /** Ana Blatnik ; [pogovarjal se je] Janko Kulmesch.- Na zadnjih deželnozbornih volitvah je bila Ana Blatnik (SPÖ) iz Bilčovsa izvoljena kot edina poslanka iz vrst slovenske narodne skupnosti, potem, ko je bila prej 14 let zvezna svetnica, od tega pol leta predsednica zveznega sveta. Pogovarjali smo se z njo o njenih ciljih, hkrati pa napoveduje: "Ne bom čakala, da bo kdo prišel k meni. Moja naloga je, da grem sama k ljudem".- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 2-3**
- **Sladke češnje iz Goriških Brd : Alpsko - Jadranski center.**- Beljak / Celovec / Globasnica. Tudi letos je Alpsko - Jadranski center (AACC) skupaj z občino Goriška Brda vabil na vsakoletni praznik češenj na Koroškem. Tri dni so obiskovalce v Celovcu, Beljaku in Čepičah pri Globasnici razvajali z dobrotami iz Goriške.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 4**
- **Mladi zamejci v Vrbi : Slovenska gospodarska zveza.**- Vrba. Okrog 300 mladih zamejcev iz Italije, Hrvaške, Madžarske in Avstrije se je 25. in 26. maja 2018 zbralo v Vrbi na prvi prireditvi ciklusa izobraževalnih predavanj za mlade študente, podjetnike in voditelje, pod nazivom Mreža Alpe Jadran (MAJ).- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 4**
- **Wakounig, Bojan. Upanje z botrstvom iz Koroške : trajnostna pomoč za Etiopijo /** Bojan Wakounig.- Adis Abeba. "Sveta s tem ne bomo rešili. A ko srečaš ljudi, ki so jim ti projekti pomagali, vidiš, da se taka pomoč popolnoma splača," pravi arhitekt Toni Reichmann, ki tako kakor Jože Andolšek v Etiopiji pomaga uresničevati trajnostne razvojne projekte za samopomoč.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 5**
- **Kulnik, Marica. 40 let pedagoškega dela na Slovenski gimnaziji v Celovcu : o prireditvi Slovenskega inštituta za 60. jubilej Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu 8. maja na Dunaju /** Marica Kulnik.- Dunaj. Referenta na prireditvi sta bila prof. Marija Malle in prof. Štefan Pinter, uvodne misli je podala prof. Marica Kulnik, za glasbeni okvir pa je poskrbela Veronika Lesjak. Predsednik Slovenskega inštituta Herbert Seher, ki je pozdravil goste, je ugotovil, da je vsem trem oblikovalcem večera skupno to, da so poleg pouka razpravljali tudi obširno izvenšolsko dejavnost.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 6-7**
- **Wakounig, Franc. Potrdilo mednarodne razsežnosti Glasbene šole : vrhunski koncert v Ljubljani /** Franc Wakounig.- Ljubljana. V torek, 15. maja 2018, zvečer so dijakinje in dijaki Slovenske glasbene šole na Koroškem in Glasbene šole Franca Šturma v Ljubljani priredili koncert, ki je ponovno pokazal visoko umetniško, pedagoško in strokovno raven obeh izobraževalnih ustanov.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 11**
- **25 let od smrti Pavleta Zablatnika.**- Bilčovs. Daroval se je za ljudi, za narod in za Slovensko gimnazijo, je dejal dekan Ivan Olip na spominski prireditvi za Pavletom Zablatnikom.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 12**
- **Še nekaj prostih mest za letošnji Sonus : delavnica za komorno glasbo.**- Bistrica pri Pliberku. Med 18. in 24. avgustom 2018 bo tudi letos na Bistrici pri Pliberku potekala poletna delavnica za komorno glasbo Sonus.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 12**
- **Zbrana Turnškova karantanska dramatika.**- Celovec. Milan Dolgan je zbral in izdal dramska besedila Metoda Turnška o dogajanju med 7. in 9. stoletjem. Knjiga: Metod Turnšek. Dramatika. Velika karantansko - panonska

trilogija. Zbral in izdal Milan Dolgan. Samozaložba.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 12

- **Ne učijo se samo za šolo : Impulz 2018.**- Šentjakob. Z odlično uprizoritvijo Kralja Ubuja so dijaki višje šole za gospodarske poklice v Šentpetru v Rožu na Impulzu potrdili, da ustanova daje več kot samo osnovno šolsko znanje.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 13
- **Zato, ker je Januš v nasprotju z današnjim časom : nagrada Humberta Finka.**- Celovec. Gustav Januš, pesnik in slikar, je v nedeljo, 27. maja 2018 v prostorih Musilove hiše v Celovcu prejel letošnjo nagrado Humberta Finka, ki jo mesto Celovec od leta 2014 vsako drugo leto podeljuje "pesnikom in pisateljem obeh deželnih jezikov" izmenjaje z nagrado Gerta Jonkeja. Dosedanja nagrajenca sta Antonio Fian in Engelbert Oberosterer.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 13
- **Wakounig, Bojan. Sele so dobro izhodišče za širitev v Slovenijo : 20 let Gorniških vasi / Bojan Wakounig.**- Sele - Jezersko. Združenje Gorniških vasi letos praznuje 20 - letnico delovanja. Že pet let je vključena tudi občina Sele, kot prva občina v Sloveniji je v soboto, 28. maja 2018 pristopilo Jezersko.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (1. jun. 2018), str. 14

- **Avstrijski častni križ kulturni delavki. ORF, Celovec, 01.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2916352/>

Karmen Teržan Kopecky je bila odlikovana z avstrijskim častnim križem za znanost in umetnost. Kot je med drugim navedeno v utemeljitvi, je pri svojem delu tesno sodelovala z avstrijskimi znanstvenimi institucijami, zlasti z univerzama v Gradcu in na Dunaju.

Odlikovanje za trud za čezmejno povezovanje

V sredo je veleposlanica Republike Avstrije v Sloveniji Sigrid Berka v rezidenci veleposlaništva v Ljubljani Karmen Teržan-Kopecky podelila častni križ za znanost in umetnost. Karmen Teržan Kopecky je predsednica Društva slovensko-avstrijskega prijateljstva v Mariboru, ki si je odlikovanje zaslužila s trudom za čezmejno povezovanje na univerzitetni ravni in kulturno delo na obeh straneh Štajerske.

Prejemnica častnega križa Republike Avstrije je bila vidno ganjena ob podelitvi v prostorih rezidence avstrijskega veleposlaništva v Ljubljani. Eden glavnih razlogov za podelitev je njeno delo na univerzitetni ravni, kjer je skrbela za dobre stike med Gradcem in Mariborom.

Da je Karmen Teržan Kopecky doletela čast odlikovanja v obliki častnega križa za znanost in umetnost vidi kot potrditev za svoje delo kot profesorica na mariborskem inštitutu za prevodoslovje in organizatorica festivala Kult Štajerska, ki vsako drugo leto za teden dni poskrbi za pestro kulturno dogajanje ob meji med slovensko in avstrijsko Štajersko.

„Graditeljica mostov med državama“

Avstrijska veleposlanica v Sloveniji Sigrid Berka je pri podelitvi častnega križa izpostavila povezovalno vlogo Karmen Teržan Kopecky, ki v sodelovanju z ostalimi prijateljskimi društvi - prav posebej pa s pobratenim klubom v Gradcu - gradi mostove med državama.

Odlikovana svoje kulturno poslanstvo v luči slovensko-avstrijskega prijateljstva želi nadaljevati. Zaveda pa se, da je največji izziv pridobiti tudi mladino za prihodnje kulturno delovanje.

- **„Z njim se je začelo novo obdobje“. ORF, Celovec, 01.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2916378/>

Z izvolitvijo Erika Prunča za predsednika Krščanske kulturne zveze (KKZ) leta 1968 se je začelo novo obdobje v razvoju te organizacije, pravi Nužej Tolmaier, nekdanji tajnik KKZ in sedanjí predsednik Narodopisnega društva Urban Jarnik. Tolmaier je bil v sredo potrjen v svoji funkciji.

V sredo je bil občni zbor Narodopisnega društva Urban Jarnik. Slovenski narodopisni inštitut in društvo Urban Jarnik sta poimenovana po pesniku, jezikoslovcu, narodopiscu, zgodovinarju in duhovniku Urbanu Jarniku (1784-1844).

Ob znanstveno-raziskovalnem delu emeritiranega univerzitetnega profesorja Erika Prunča (1941-2018) in dejavnostih, povezanih z njegovim imenom, pa posebno poglavje povezano z Narodopisnim društvom Urban Jarnik in Krščansko kulturno zvezo (KKZ) omenja Nužej Tolmaier, predsednik Narodopisnega društva Urban Jarnik, ko priključuje v spomin po eni strani spominski večer ob 25-letnici smrti Pavleta Zablatnika, po drugi občni zbor Narodopisnega društva Urban Jarnik.

Tolmaier je bil od leta 1965 naprej tajnik Krščanske kulturne zveze. Leta 1968 je bil izvoljen za predsednika Erik Prunč. Z izvolitvijo Prunča se je začelo novo obdobje v razvoju Krščanske kulturne zveze, je pojasnil dolgoletni tajnik Nužej Tolmaier, danes predsednik Narodopisnega društva Urban Jarnik.

- **Tudi Kurz čestital Janši. ORF, Celovec, 04.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2916925/>

Avstrijski zvezni kancler Sebastian Kurz (ÖVP) je v ponedeljek izrazil čestitke Janezu Janši in njegovi SDS za zmago na nedeljskih parlamentarnih volitvah v Sloveniji. Kot vodja ljudske stranke (ÖVP) je izrazil čestitke obema sestrskima strankama v Evropski ljudski stranki (EPP), ob SDS tudi NSi.

Na volitve v Sloveniji so se odzvali tudi v liberalni stranki Neos in rezultat dosedanjega slovenskega premierja Mira Cerarja in njegove SMC, ki je izgubila skoraj dve tretjini poslanskih sedežev, označili za grenak poraz.

Mlinarjeva upa na proevropsko politiko

Evropska poslanka Angelika Mlinar je kljub temu izrazila prepričanje, da so liberalci v SMC, s katerimi so povezani v evropski skupini Alde, „dovolj močni za oblikovanje proevropske vlade“. Pri tem je pozdravila tudi dejstvo, da je v parlamentu ostala Stranka Alenke Bratušek.

S Cerarjem sta po njenem mnenju „garanta, da bo Slovenija še naprej vodila proevropsko politiko in ne politiko Viktorja Orbana“, tako evropska poslanka Angelika Mlinar.

- **Na občnem zboru o bogati dejavnosti. ORF, Celovec, 05.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917047/>

Dejavnosti, o katerih so poročali na zadnjem občnem zboru Narodopisnega društva Urban Jarnik, potekajo na več ravneh. Med prioritetskimi dejavnostmi SNI Urban Jarnik v preteklem obdobju so bili raziskovalni projekt in publikacije, jezikovne iniciative in delovna praksa za mlade.

Društvo deluje od leta 1994

Pravila za ustanovitev Slovenskega narodopisnega inštituta (SNI) Urban Jarnik je Krščanska kulturna zveza (KKZ) sprejela marca leta 1992 in ustanovila inštitut. Dve leti je deloval kot posebna organizacijska enota pri Krščanski kulturni zvezi. Maja 1994 je bilo ustanovljeno Narodopisno društvo Urban Jarnik, ki je odslej pravni nositelj Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik. Zadnji občni zbor je bil v sredo, 30. maja.

Dejavnosti, o katerih je na zadnjem občnem zboru Narodopisnega društva Urban Jarnik poročala etnologinja Martina Piko-Rustia, potekajo na več ravneh. Med prioritetskimi dejavnostmi SNI Urban Jarnik v preteklem obdobju je omenila raziskovalne projekte in publikacije, jezikovne iniciative in delovno prakso za mlade.

„Nosili smo veliko breme“

Evropske čezmejne projekte (OP SI-AT 2007–2013) je inštitut v letu 2015 zaključil. Kakor je poročal predsednik Narodopisnega društva Urban Jarnik Nužej Tolmaier, je SNI Urban Jarnik uspešno izvedel dva čezmejna projekta kot projektni partner in en čezmejni projekt kot zunanji izvajalec.

Drugostopenjske kontrole s strani Urada zveznega kanclerja na Dunaju so se uradno zaključile šele v letu 2016 z obvestilom, da niso odkrili ničesar zgrešenega, je dodal Tolmaier. Narodopisno društvo skrbi za pogoje za delovanje inštituta in za financiranje dejavnosti, zato se je zahvalil vsem, ki finančno podpirajo in omogočajo delovanje. V največji meri Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, v Avstriji Urad zveznega kanclerja in Zvezno ministrstvo za izobraževanje.

Dežela prvič povišala podporo

V zadnjem letu in letos pa je Koroška deželna vlada prvič povišala podpore za dejavnosti z ugotovitvijo, da je delo inštituta za Koroško pomembno. Predsednik Narodopisnega društva Nužej Tolmaier je med drugim poudaril, da se inštitut Urban Jarnik v zadnjih letih vse bolj vključuje v strokovne gremije na deželni in državni ravni. Omenil pa je tudi izvedenska mnenja, kot je tisto, katero je v letu 2015 pripravila Martina Piko-Rustia za koroško deželno vlado o Ciril-Metodovih kresovanjih. Pogled v kulturno dediščino Kostanj in okolice odstira katalog etnološke muzejske zbirke Kostanje. Lani je etnološki muzej na Kostanjah praznoval 15-letnico obstoja, je dodal Tolmaier.

Glede na obseg dejavnosti je vsako navajanje nepopolno. Kar mora biti na vsak način omenjeno, so „Slovenska ledinska in hišna imena“. Projekt FLU-LED je bil zaključen v letu 2015 z izidom štirih zemljevidov na Koroškem (občine Bekštanj, Šentjakob v Rožu, Bistrica v Rožu in Šmarjeta v Rožu) in treh zemljevidov na Gorenjskem (Kranjska Gora, Jesenice, Tržič). Rezultati projekta so dostopni na spletni strani.

V luči raziskovalne dejavnosti SNI Urban Jarnik velja omeniti projekt „Mladi v slovenskem zamejstvu: družbeni in kulturni konteksti ter sodobni izzivi“, vodja projekta in urednica monografije je Vera Kržišnik Bukić, raziskovalka na INV v Ljubljani. Nosilec projekta je bil INV v Ljubljani v sodelovanju z zamejskimi raziskovalnimi inštituti SLORI v Trstu, SZI v Celovcu in SNI Urban Jarnik.

Drugi sveženj o temi „Identitetne opredelitve mladih v slovenskem zamejstvu“ je uredil Milan Obid iz Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu, predstavljen bo v sredo, 13. junija, v knjižnem centru Haček (ob 18.30 minut). V pripravi pa sta še dva zvezka, v katerih bosta objavljena prispevka Martine Piko-Rustia o temi družbene participacije in jezikovne situacije mladih na Koroškem in Štajerskem. Martina Piko-Rustia je skupno z Milanom Obidom preučevala situacijo mladih na Koroškem, anketirala in intervjuvala pa je tudi mlade na območju avstrijske Štajerske.

- **Kugyjeva nagrada Janezu Stergarju. ORF, Celovec, 05.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917060/>

Letošnjo Kugyjevo nagrado, ki jo podeljuje Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS), prejme profesor zgodovine Janez Stergar. Odličje Stergar prejme „za svoje zasluge s področja prekomejnega delovanja, publiciranja, avtorskega in založniškega dela v službi alpsko-jadranskih jezikov,“ sporoča SKS.

„Neprecenljive zasluge“

Nadalje piše SKS, da Stergar prejme Kugyjevo nagrado za svoje raznolike dejavnosti na področju društvenega življenja v Klubu koroških Slovencev in Ljubljani, zlasti pa za neprecenljive zasluge na področju osebnih in organizacijskih prijateljskih stikov s koroškimi Slovenci in rojaki celotne alpsko-jadranske regije.

Podelitev Kugyjeve nagrade bo v torek, 19. junija, ob 19. uri v prostorih Slovenske gimnazije v Celovcu.

Na osnovi soglasnega sklepa upravnega odbora SKS bo organizacija 19. junija podelila 12. Kugyjevo nagrado. Odlikovanje podeljujejo „v rednih presledkih odličnim osebnostim, ki doprinašajo bistven delež pri uresničevanju kulturnega, vzgojnega, političnega, gospodarskega, športnega in splošno-človeškega zblíževanja narodov sosedov na Koroškem in v celotni alpsko-jadranski regiji“.

Nagrada je, podobno kakor Kugyjevi razredi na Slovenski gimnaziji, poimenovana po znanem večjezičnem in multikulturnem alpinistu in avtorju knjig s področja gorstva Juliusu Kugyju (1858 – 1944), čigar korenine segajo na tri področja alpsko-jadranskega prostora: v spodnjo Zilsko dolino pri Pečah, v Gorico in Trst ter na področje Julijcev v današnji Sloveniji. Ideja

Kugyjeve nagrade sloni na zamisli o alpsko-jadranskem zbliževanju v trikotniku Koroška – Slovenija – Furlanija in na želji po znanju štirih jezikov tega prostora (slovenščine, nemščine, italijanščine in furlanščine) ter na spoznavanju kultur na stičišču treh evropskih jezikovnih družin, piše SKS v tiskovni izjavi.

- **Nova mandatna doba, stara gradbišča.** ORF, Celovec, 05.06.2018

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917069/>

Še slab teden je do konca volitev Narodnega sveta (NSKS) oz. Zbora narodnih predstavnikov (ZNP). Predšolska in šolska vzgoja ter zagotovljeno financiranje skupnega časopisa Novice ostajajo tudi v naslednji mandatni dobi velika gradbišča, ugotavlja podpredsednik NSKS Nanti Olip.

Do 11. junija volilna komisija Narodnega sveta koroških Slovencev še sprejema glasovnice, katerih je organizacija razposlala okoli 6.600. Neposrednih volitev predsednika Narodnega sveta ne bo, saj je v predvidenem roku oddal svojo kandidaturo edinole sedanji predsednik Valentin Inzko, ki ga naj bi na ustanovni seji izvolil oziroma potrdil Zbor narodnih predstavnikov (ZNP).

„Vsak lahko izbere osebo zaupanja“

Nekaj dni imajo torej volilni upravičenci in upravičenke še čas za glasovanje, poziva k čim večji udeležbi podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Nanti Olip.

- **Tudi Slovenci v Italiji z reprezentanco.** ORF, Celovec, 05.06.2018

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2916989/>

Slovenci v Italiji bodo leta 2020 na Europeadi na Koroškem, evropskem nogometnem prvenstvu narodnih manjšin, nastopili z lastno nogometno reprezentanco. Prva pripravljalna tekma ekipe bo proti selekciji koroških Slovencev Team Koroška 23. junija v Bazovici.

Na spisku 33 igralcev

Nogometna reprezentanca Slovencev iz Furlanije-Julijske krajine bo nastopala pod okriljem Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in pokroviteljstvom deželne nogometne zveze. Selektorja bosta Mario Adamič in Alen Carli, na spisku je 33 igralcev, ki se bodo prvič uradno zbrali v torek na Proseku.

Pred tekmo s koroškimi Slovenci bo selekcija trenirala še 12., 16. in 19. junija. Junija prihodnjega leta naj bi nastopila na četverboju v Celovcu, kjer bi igrala proti koroškim Slovincem, gradiščanskim Hrvatom in Južnim Tirolcem

Pobudo je dala SŠZ

Reprezentančna nogometna ekipa Slovencev v Italiji je nastala na pobudo Slovenske športne zveze (SŠZ). Slednja si je namreč izborila organizacijo Europeade, ki bo junija 2020 v Celovcu, poročča Primorski dnevnik. Slovenci v Italiji so zelo veseli, da lahko sodelujejo na tako pomembnem dogodku, pravi operacijski tajnik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Evgen Ban.

Ban: „Zbrali smo najboljše slovenske nogometaše v Italiji“

- **„V ospredju je spoznavanje“.** ORF, Celovec, 06.06.2018

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917246/>

Okoli 300 nastopajočih se bo 16. junija predstavilo s petjem, plesom in dobro voljo v Brežicah, kjer bo letos potekalo tradicionalno srečanje vseh Slovencev pod geslom Dobrodošli doma. Domačini bodo svojim gostom-rojakom predstavili kulinariko, običaje in tradicionalne obrti svojega kraja.

Spet bodo vsi Slovenci „Dobrodošli doma“

Letošnja prireditve za Slovence iz zamejstva, sveta in domovine, Dobrodošli doma, ki poteka pod okriljem Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, bo v soboto, 16. junija, v Brežicah, v Posavju ob hrvaški meji. Brežice so kot zgodovinski biser arhitekture v letu varovanja kulturne dediščine več kot primerno prizorišče za tovrstno prireditve, so prepričani na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Pripravljen bo bogat spored, ki ga bodo oblikovali tako domačini kakor tudi rojaki iz vseh predelov sveta. Med okoli 300 nastopajočimi iz Srbije, Makedonije, Hrvaške, Nemčije in Argentine bo tudi Mešani pevski zbor iz Bilčovsa. Domačini pa bodo svojim gostom med drugim predstavili kulinariko, običaje in tradicionalne obrti svojega kraja.

V Brežicah in okolici si bodo obiskovalci lahko ogledali tudi kulturnozgodovinske znamenitosti, prisluhnili izjemnemu zamejskemu alpinistu Romanu Benetu in se - kar je glavni namen prireditve - srečavali in spoznavali, se veselili dogodka tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc.

- **Osvetlili bodo spremembe učnega jezika.** ORF, Celovec, 06.06.2018

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917282/>

Slovenščina kot učni predmet in učni jezik se vseskozi spreminja. Spremembe pogojuje vse bolj prisotno elektronsko komuniciranje. Temeljne pojme e-komuniciranja in e-sporazumevanja bodo ta teden osvetlili na predavanjih na Inštitutu za slavistiko univerze Alpe-Jadran v Celovcu.

V sklopu razprave evropskih poslancev o predlogu večletnega evropskega proračuna za obdobje 2020-2027 konec meseca maja je slovenska tiskovna agencija zabeležila: *Program študentske izmenjave Erasmus je veliki zmagovalec prihodnjega večletnega proračuna EU. Dobil naj bi 26 milijard evrov, kar v Bruslju opisujejo kot podvojitev sredstev.*

Do letošnjega sodelovanja z univerzo v Mariboru

Nekako časovno z razpravo sovpada gostovanje Herte Maurer-Lausegger na Oddelku za slovanske jezike in književnosti in na Oddelku za prevodoslovje Univerze v Mariboru. V sklopu tradicionalnega sodelovanja z univerzo Maribor posebno omenja slovensko jezikoslovko in vodilno poznavalko štajerskih, koroških in panonskih narečij Zinko Zorko, upokojeno univerzitetno profesorico z bogatim znanstvenim življenjem.

„Vključevati je treba nova težišča“

Gostujoča predavateljica je bila še na osnovi partnerske pogodbe, študirajoči so zapuščali njena predavanja prepojeni s spoznanjem, da so vsi govori lepi, da so lepa vsa narečja. Tokratna gostujoča predavateljica z univerze Maribor Melita Zemljak Jontes predava na Inštitutu za slavistiko univerze v Celovcu v okviru izmenjave Erasmus+, dopolnjuje Herta Maurer–Lausegger misel o poglobljanju sodelovanja.

[Erasmus+](#) je program EU za sodelovanje na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa za obdobje 2014–2020. Program Erasmus+ je namenjen izboljšanju spretnosti in zaposljivosti mladih ter posodobitvi izobraževanja in usposabljanja. Projekti učne mobilnosti omogočajo udeležencem izkušnjo v tujini, ki prinaša dolgoročne pozitivne učinke za njihov osebni in strokovni razvoj. Spodbujajo mobilnosti posameznikov, tako mladih – za namen študija, usposabljanja, prostovoljnega dela – kot tudi vseh strokovnih delavcev, vključenih v proces izobraževanja na različnih nivojih – za namen poučevanja, izobraževanja, usposabljanja ali študijskega obiska. Glavni cilj projektov mobilnosti je omogočiti udeležencem pridobitev znanja, spretnosti in izkušenj, ki prinašajo dodano vrednost njihovem izobraževanju ali delu doma.

„Narečje je prvi materni jezik“

V tem tednu se Erasmus+ izmenjava Inštituta za slavistiko univerze v Celovcu z univerzo v Mariboru nadaljuje. Gostujoča predavateljica je docentka za slovenski knjižni jezik in namestnica predstojnice Oddelka za slovanske jezike in književnosti Melita Zemljak Jontes, doktorica jezikoslovnih znanosti. Prvi dan, v torek se je s študirajočimi podala na pot slovenskega knjižnega jezika, nadaljevala pa z narečjem in usvajanjem knjižnega jezika.

Naslednji predavanji bosta na sporedu v petek, 8. junija. Dopoldne (8:30 -10:00) bo spregovorila o temi: E-slovenščina : slovenščina – kolikšna razlika?. Nato (11:00 - 12:30) pa o temi: Instrumentalna fonetika v knjižni in narečni slovenščini.

Predavanja v slovenščini so javna, vabi dialektologinja in etnologinja z Inštituta za slavistiko univerze v Celovcu Herte Maurer – Lausegger.

- **Srečanje šefov policij držav Zahodnega Balkana. ORF, Celovec, 06.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917355/>

Na Brdu pri Kranju je bil v sredo sestanek šefov policij držav Zahodnega Balkana in širše Evrope, potem, ko je pred dnevi notranji minister Herbert Kickl (FPÖ) sporočil, da bodo generali direktorji policij iz držav ob balkanski migrantski poti razpravljali o operativnih ukrepih za zajezitev nezakonitih migracij.

Ti naj bi izdelali civilno-vojaški akcijski načrt za nadzor balkanske migrantske poti, za katerega so se dogovorili lani na Dunaju. V četrtek naj bi nato v Sarajevu sprejeli „politično-strateške možnosti delovanja“. Kakor navaja slovenska tiskovna agencija STA, so s slovenskega notranjega ministrstva sporočili, da sta se slovenska ministrica za notranje zadeve, ki opravlja tekoče posle, Vesna Györkös Žnidar in Kickl strinjala, da se „migracijska situacija“ na Zahodnem Balkanu slabša v primerjavi s preteklim letom in da trendi kažejo na določeno stopnjo organiziranosti ilegalnega prehajanja meje.

- **Veronika Haring prejela Zlati častni znak. ORF, Celovec, 07.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917395/>

Avstrijska veleposlanica v Sloveniji Sigrid Berka je soustanoviteljica in predsednica Kulturnega društva nemško govorečih žena Mostovi v Mariboru Veroniki Haring za njene zasluge pri doseganju prepoznavnosti tega kulturnega društva tudi preko meja Slovenije vročila Zlati častni znak za zasluge za Republiko Avstrijo.

„Delovala povezovalno med narodnimi skupnostmi“

Visoko odlikovanje je Veroniki Haring zvezni predsednik Alexander Van der Bellen poleg tega namenil za medsebojno razumevanje in poglobitev dobrih odnosov med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo na številnih kulturnih področjih, je zapisano na obrazložitvi. „Veronika Haring je vedno delovala povezovalno med narodnimi skupnostmi in proti konfrontacijam in tako v preteklih letih bistveno pripomogla k razjasnitvi in poglobitvi odnosov med našima narodoma za kar ji želi Republika Avstrija s podelitvijo Zlatega častnega znaka za zasluge za Republiko Avstrijo izkazati posebno čast in zahvalo“, je zapisano v sporočilu za javnost.

Na slovesni podelitvi v avstrijski rezidenci v Mariboru je spregovoril tudi župan Mestne občine Maribor Andrej Fištravec, ki je s svojo navzočnostjo gospi Haring kot meščanki Maribora in njenim prispevkom za bogato kulturno življenje v mestu ob Dravi izkazal svoje spoštovanje in priznanje.

- **Prepoved molitve v slovenščini. ORF, Celovec, 07.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917401/>

V Furlaniji - Julijski krajini glasno odmeva nedavna prepoved molitve v slovenščini v špetrski cerkvi. Domači župnik in učiteljica verouka sta odločila, da lahko prejemniki prvega obhajila iz drugih držav molitev preberejo v maternem jeziku. Prošnjo učenke iz šole, v kateri pouk poteka v italijanskem in slovenskem jeziku, pa sta zavrnila.

Hrvaščina, romunščina in španščina da, slovenščina ne

Domači župnik in učiteljica verouka sta odločila, da lahko prejemniki prvega obhajila iz drugih držav molitev preberejo v hrvaščini, romunščini in španščini. Prošnjo učenke iz šole, v kateri pouk poteka v italijanskem in slovenskem jeziku, pa sta zavrnila.

Župnik je v verskem časopisu Dom dogodek ocenil kot spodrseljaj, ki pa nedvomno ruši s težavo deseženo sožitje v tej skupnosti.

- **Smrtnik gostil slovenske županje. ORF, Celovec, 07.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917417/> čina Železna Kapla-Bela je minuli teden na praznik Rešnjega telesa

gostila županje iz Slovenije. Političarke imajo sicer redna srečanja v eni izmed občin, ki jih vodijo. Ker je bila tokrat na vrsti Solčava, ki je sosednja občina Železne Kaple, jih je župan Franc Jožef Smrtnik povabil na Koroško. Ena tema je bil vihar in posledičen vetrolom.

Izmenjali izkušnje

12 slovenskih županij se je udeležilo srečanja v Želeni Kapli. Izmenjali so si izkušnje glede delovanja občin v Sloveniji in Avstriji ter izkušnje glede odpravljanja posledic naravnih nesreč.

Delež žensk na vodilnih političnih položajih se v zadnjih letih sicer veča, je pa še vedno razmeroma nizek. Slovenija ima 212 občin, 16 jih vodijo ženske, kar je primerljivo s Koroško. Tudi župan Franc Jožef Smrtnik iz Kapelške liste ima le osem ženskih kolegic.

Političarke iz Slovenije je pozdravila tudi prva namestnica deželnega glavarja Beate Prettner (SPÖ). Pogovor je stekel predvsem o čezmejnem sodelovanju ob naravnih katastrofah, kakršno sta pred meseci doživela Železna Kapla in Solčava, ko je občini opustošil vetrolom.

„Ženske mnogokrat bolj diplomatske“

Informacije o deželni in državni pomoči pri odpravljanju posledic škode so vsekakor koristne. Najbolj pomembna in tudi najbolj učinkovita pa je tista prva midsosedska pomoč. Smrtnik pravi, da je tovrstno povezovanje izjemnega pomena in zelo koristno za sodelovanje.

- **Za nov pristop do vprašanja migracij. ORF, Celovec, 07.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917423/>

Avstrija želi skorajšnje predsedovanje EU izkoristiti za poenotenje Evrope v novem pristopu do migracij, saj je dosednji - sistem kvot in porazdelitve beguncev - povzročil le delitve, je v sredo v Bruslju dejal zvezni kancler Sebastian Kurz (ÖVP). Avstrija želi okrepiti varovanje meja

V času predsedovanja želi Avstrija po njegovih besedah spričo nadaljevanja migracij bistveno okrepiti varovanje zunanjih meja EU. Obstajajo številni možni ukrepi, h katerim bi morale prispevati države članice, je dejal Kurz. Tako bi bilo treba veliko hitreje od načrtovanega kadrovsko in finančno podpreti evropsko agencijo za zaščito meja Frontex. Rešene begunce bi bilo poleg tega treba prepeljati v azilni center izven EU. „Dobili bi zaščito, ne pa boljšega življenja v Avstriji, Nemčiji ali na Švedskem,“ je menil Kurz.

V sodelovanju z državami ob Sredozemskem morju bi bilo treba po njegovem mnenju v prihodnje preprečiti, da bi se čolni z migranti sploh odpravili na pot. Pri nekaterih državah glede tega obstaja ustrezna pripravljenost, je dejal. Kot je poudaril, je čas, da glede vprašanja migracij v EU ni več v središču neizvedljiva porazdelitev beguncev med državami. To je doslej povzročilo preveč delitev, je dejal in dodal, da bo Avstrija 1. julija ubrala novo pot in se osredotočila na to, kje je mogoče sodelovanje. Avstrija namreč želi biti v času predsedovanja „graditelj mostov“ v Evropi.

Avstrijska vlada je v sredo na obisk v Bruselj prišla prav pred začetkom avstrijskega predsedovanja svetu EU 1. julija, srečanje pa je namenjeno pregledu priprav na predsedovanje.

Tudi avstrijski vicekancler Heinz Christian Strache (FPÖ) je poudaril, da je porazdelitev beguncev „zagotovo napačna pot“, ki da doslej niti ni obrodila sadov. Stracheju se zdi tudi nujno ukrepanje glede novih migrantskih poti na Balkanu, poroča avstrijska tiskovna agencija APA.

Predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker je ocenil, da so današnji pogovori z Avstrijci potekali zelo odprto in da so razpravljali o vseh področjih. Ob tem je izrazil velika pričakovanja od avstrijskega predsedovanja. Tudi po njegovem mnenju je varovanje zunanjih meja ena od prioritetnih tem. Če bo varovanje zunanjih meja delovalo, „se bodo ostala vprašanja rešila,“ je dodal glede porazdelitve beguncev.

Med drugimi temami je Kurz spregovoril tudi o odnosih z Rusijo. Kot je dejal, si bo prizadeval za boljše odnose med EU in Rusijo, kar pa zaenkrat ne spreminja stališča glede sankcij, ki jih je EU proti Rusiji sprejela po priključitvi ukrajinskega polotoka Krim.

- **Na Ljubelju se bodo spomnili žrtev. ORF, Celovec, 07.06.2018**

<http://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/2917496/>

Odbor Mauthausen Komitee Kärnten-Koroška vabi v soboto spet na mednarodno spominsko proslavo na Ljubelju, kjer se bodo na avstrijski strani predora poklonili spominu na žrtve podružnice nacističnega koncentracijskega taborišča Mauthausen.

Pod nečloveškimi pogoji gradili predor

S polaganjem vencev in slavnostnimi nagovori se bodo v soboto na avstrijski strani predora poklonili spominu na žrtve izpostave nacističnega koncentracijskega taborišča Mauthausen, ki so med letoma 1943 in 1945 pod nečloveškimi pogoji morale graditi predor. Od leta 1995 naprej skrbi društvo Mauthausen Komitee s spominskimi proslavami, da ohrani zgodovino trpljenja in umiranja, kakor tudi zgodovino pogumnega odpora in preživetja v dostojnem spominu. V letošnjem spominskem letu 2018, 80 let po „anšlusu“ se bodo še posebej posvetili temi „Beg in domovina“.

Za vsebinsko težišče so se v komiteju odločili že lani, davno preden je zaprisegla nova turkizno-modra zvezna vlada, za katero sta, kot kaže, nadzor na mejnih prehodih in restriktivna politika do beguncev očitno prioritetni temi, je dejal pobudnik spominske svečanosti na Ljubelju Peter Gstettner.

Lutz Popper bo slavnostni govornik

Kot priča časa bo na slovesnosti v soboto spregovoril zdravnik judovskega rodu Lutz Popper z Dunaja. Leta 1938 je bil star sicer šele dvanajst dni, ko je zbežal z družino prek Švice v Bolivijo, ki je do vrnitve na Dunaj leta 1947 bila njegova druga domovina. Kot vsi otroci, ki jih je med drugo svetovno vojno pregnala z domovine nacistična strahovlada, tudi Lutz Popper sicer v celotni ni dojel travmatične razsežnosti življenja v eksilu, pravi Gstettner. Dobro pa ve, da mu je Bolivija nekdanj rešila življenje. Izkušnje, ki vplivajo tudi na stališče do aktualne avstrijske politike v zvezi z azilom, je prepričan Gstettner.

Drugi slavnostni govornik v soboto bo pisatelj Ludwig Laher iz Linza. Že dolgo pred masovnim begunskim valom leta 2015 je v romanu „Verfahren“ zelo kritično ocenil avstrijsko politiko v zvezi s sprejemanjem in integracijo prebežnikov. V romanu „Bitter“, iz katerega bo bral na predvečer spominske slovesnosti v petek Musilovi hiši, pa opisuje vojnega zločinca, ki za svoja dejanja nikoli ni bil obsojen, pravi Gstettner.

Gstettner: „Mnogo storilcev ni prišlo pred sodišče“

Po več kot 20 letih prizadevanj za osveščeno zvezi z dogodki v času nacionalsocializma Gstettner zasnava pozitivne premike. Predvsem mladina se bolj zaveda pomena poznavanja polpretekle zgodovine in se tudi aktivno vključuje v oblikovanje spominskih slovesnosti, ugotavlja Gstettner. So pa tudi še gradbišča, dodaja. Mednarodna spominska slovesnost na Ljubelju se bo v soboto začela ob 9. uri s polaganjem vencev pri portalu predora in se nato nadaljevala na nekdanjem zbornem mestu izpostave koncentracijskega taborišča Mauthausen. Glasbeno bosta prireditelji sooblikovala ženski zbor in skupina pihal iz gimnazije v Vetrinju. Vse, ki bodo nato odšli na južno, slovensko stran predora, Peter Gstettner opominja, da obvezno vzamejo s seboj potni list.

Primorski dnevnik

- (st) Razlogi za optimizem, a tudi alarmni zvonec: manjšina – deželni svet stranke Slovenska skupnost. Primorski dnevnik, 1.6.2018, št. 127, str. 4
- Peter Verč. Nekaj dobrih ministrov, a predlogi so vprašljivi: Italija – izbor mnenj ob prisegi nove italijanske vlade. Primorski dnevnik, 2.6.2018, št. 128, str. 3
- NA otoku Skye odprli novo šolo, kjer bo potekal pouk v gaelščini: po desetletnem prizadevanju velik praznik za škotske otroke. Primorski dnevnik, št. 129 (3. jun. 2018), str. 11
- V Oviedu množična manifestacija za priznanje jezikovne raznolikosti španske regije Asturije. Primorski dnevnik, št. 129 (3. jun. 2018), str. 11
- Norina Bogatec. Revije privlačnejše od knjig: raziskava SLORI med učenci in dijaki – branje in obiskovanje knjižnic v prostem času (3). Primorski dnevnik, št. 129 (3. jun. 2018), str. 12/13
- Sandor Tence. Zdravnik Felice Žiža gladko premagal Maurizia Tremula: Koper - zajamčeni mandat italijanske skupnosti / (st). - Portret V: Primorski dnevnik. - ISSN 1124-6669. - Leto 74, št. 130 (5. jun. 2018), str. 3
- Predsednica si je nakopala zamero narodnih manjšin: Hrvaška – kratek stik zaradi referendumske pobude. Primorski dnevnik, 6.6.2018, št. 131, str. 3
- Italijani so se prešteli: volitve – Žiža. Primorski dnevnik, 6.6.2018, št. 131, str. 3
- Ivan Lukan. Zgodovinarju Janezu Stergarju Kugyjeva nagrada 2018: Koroška – podelitev bo na Slovenski gimnaziji v Celovcu. Primorski dnevnik, 6.6.2018, št. 131, str. 18

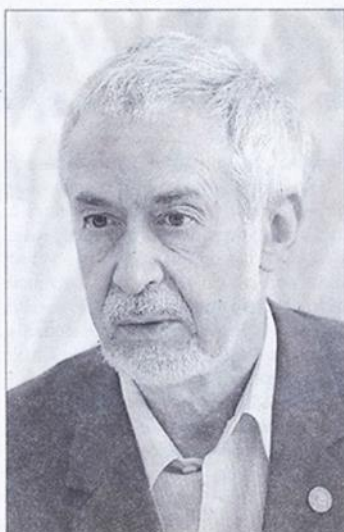
Trst, 6.6.2018, št. 131, str. 18, letnik 74

MNENJA, RUBRIKE

KOROŠKA - Podelitev bo na Slovenski gimnaziji v Celovcu

Zgodovinarju Janezu Stergarju Kugyjeva nagrada 2018

Janez Stergar

WALTER FRITZ

CELOVEC - Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS) je za letošnjega Kugyjevega nagrajence izbrala profesorja zgodovine in predsednika Kluba koroških Slovencev v Ljubljani Janeza Stergarja. Stergar (1948), sicer tudi vesten preučevalec sodobne zgodovine koroških Slovencev, bo odličje prejel za svoje »zasluge s področja prekomejnega delovanja, publiciranja, avtorskega, založniškega in društvenega dela v službi alpsko-jadranskih jezikov,« je Skupnost koroških Slovencev in Slovenk zapisala v izjavi za javnost. Slovesna podelitev nagrade bo v torek, 19. junija, v prostorih Slovenske gimnazije v Celovcu.

SKS odlikovanje podeljuje »odličnim osebnostim, ki doprinašajo bistven delež pri uresničevanju kulturnega, vzgojnega, političnega, gospodarskega, športnega in splošno-človeškega zблиževanja narodov sosedov

na Koroškem in v celotni alpsko-jadranski regiji«. Nagrada je, podobno kakor Kugyjevi razredi na Slovenski gimnaziji, poimenovana po znanem večjezičnem in multikulturnem alpinistu in avtorju knjig s področja goštvstva Juliusu Kugyju (1858 – 1944), čigar korenine segajo na tri področja alpsko-jadranskega prostora: v spodnjo Ziljsko dolino pri Pečah ob tromeji Avstrija – Slovenija – Italija, v Gorico in Trst ter na področje Julijcev v Sloveniji.

Ideja Kugyjeve nagrade sloni na zamisli o alpsko-jadranskem zблиževanju v trikotniku Koroška – Slovenija – Furlanija-Juljska krajina in na želji po znanju štirih jezikov tega prostora (slovenščine, nemščine, italijanščine in furlanščine) ter na spoznavanju kultur na stičišču treh evropskih jezikovnih družin.

Ivan Lukan

Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter

- **Nazaj k slovenskim korenjám. -dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 7. junija 2018 - Leto XXVIII, št. 23, str. 2-3**

Slovinci s cejloga Vogrskoga gnauk na leto vküperpridejo. V ednom leti na Porabskom dnevi, šteroga drži Zveza Slovencev, v drugom pa na Srečanji Porabski Slovencev v organizaciji Državne slovenske samouprave.

Letos 2. junija je bila na redej ta druga krovna organizacija, štera je dala pri Slovenskom domi v Monoštri postaviti veuki šator, gde so že od podneva čakali goste. Po prijateljskom srečanji so se Slovenci z Budimpešte, Sombotela, Mosonmagyaróvára pa drugi vesnic ino varašov napautili prauti varaškoj baročnoj cerkvi, gde so se jim pridružili vörnícke iz Monoštra pa vesnic Porabja. Slovensko sveto mešo so služili generalni vikar murskosoboške püšpekije Lojze Kozar mlajši, ž njimi so vküper mešúvali vikar soboške püšpekije za narodnosti msgr. Franc Režonja, dolenski plebanoš Vili Hribernik ino porabski župnik Tibor Tóth. Pri svetoj meši smo vidli veleposlanika RS v Budimpešti dr. Roberta Kokalja, njegvo namestnico Metko Lajnšček, pooblaščno ministrico Natašo Bergelj, generalnoga konzula RS v Monoštri dr. Borisa Jesiha, predsednika SS Martina Ropoša ino slovensko zagovornico v madžarskom Parlamenti Eriko Köleš Kiss. Slovensko liturgijo je pod pelanjom zborovodje Cirila Kozara spejvo Mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gorenjoga Senika.

V svojoj predgi v našoj domanjoj rejči so gospaud Lojze Kozar povödali, ka so v Svetom pismi štiri sploj važne rejči: tau so ‚Baug‘, šteri je človöki prejkdau svejt, ‚Jezoš‘, šteri je za nas trpo, mrau pa vstau od smrti, ‚Marija‘, štero vsikdar srečamo, gda molimo, pa ‚nebesa‘, od šteri lepote ne moremo v žitki spoznati. Gospaud Kozar so se eške spominali na blajzenoga Jánosa Brennera ino Božoga služabnika Alojzija Kozara, šteriva prej že z nebes pomagata vogrskim Slovencom, če molijo k njija.

V veukom šatori pri Slovenskom domi je po meši oprvin predsednik Ropoš pozdravo navzauče, šterim so se pridružili državni sekretar pri Ministrstvi za človeške vire (EMMI) Csaba Latorcai, poslanec v Parlamenti Zsolt V. Németh, vodja monoštrskoga okrajnoga urada István Orbán ino predsednik ZSM Jože Hirnök. Z Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu sta eške prišla državna sekretarka dr. Aleksandra Pivec ino sekretar Tadej Bojnec. Martin Ropoš se je v svojom guči spitalo, zaka so ništerni Porabski Slovenci taodišli, drugi pa ostali doma. Kak je tapravo, na žalost smo nej samo mi svojoga žitka gospodari, živémo pa samo zdaj, zatok leko prej napravimo dobro ali lagvo. Gostom je zaželo, aj se nikdar ne spozabijo svoji korenjé.

Navzauče je pozdravila zagovornica Erika Köleš Kiss ranč tak ino se zavalila domanjim, ka so ostali na gezerolejtnoj domanjoj zemlej. Poudarila je, ka Madžarska svojim narodnostim dosta pravic dá, vküper s Slovenijov pa se trüdi, ka aj bi gorostala kultura Porabski Slovencev. Gospodarstvo je prej na dobroj pauti, prosila pa je vse, aj svojim mlajšam prejkdajo svojo erbo. Državna sekretarka dr. Aleksandra Pivec je tapravla, ka dajo takša srečanja energijo za dale delati, na priliko na slovensko-madžarski mejšani komisijaj, na šteraj je düh konstruktivni. Obečala je pomauč Urada pri vsej planaj Porabski Slovencev, eške posaba pri gospodarski pa mladinski projektaj.

Madžarski državni sekretar Csaba Latorcai je vöpostavo, ka vogrskomi rosagi narodnosti pomagajo, ka bi gorausto pa krepši grato, zatau jim država nazaj pomaga s penezami. Monoštrska baročna cerkev je v lanjskom leti dobila več kak pau milijarde forintov, gorenjesinčarska Kúharova iža ino šaula pa letos več kak 50 miljaunov, je tapravo državni sekretar. Na srečanji so eške gorprešteli pismo namestnice varuha človekovih pravic Erzsébet Sándor Szalay, štera je dojspisala svojo pozitivno mišljenje o Slovenskoj kmetiji na Gorenjom Seniki, ki prej dobro vöponüca mogaučnosti pri evropski projektaj prejk grajnec. Csaba Latorcai je mogo za en malo pá nazaj na oder: njemi je predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš oprvin prejkdau nagrado »Za Slovence na Madžarskem« za toga volo, ka je kak državni sekretar pomago krovnoj organizaciji, gda je prejkvzela dve šauli, pa dale tö dosta pomaga. Za svojo več kak pau stoletno delovanje za Slovence na Madžarskom kak leranca ino sodelavka krovni organizacij je nagrado prejkvzela eške čestna predsednica Slovenskoga družštva v Budimpešti Irena Pavlič.

V kulturnom programi je oprvin gorstaupo slovenski zbor iz Budimpešte s harmonikov pa koražno zaspejvo štiri slovenske, med njimi porabske naute. Po tistom so oder prejkvzeli mladi fudaške pa trpejtarge iz glavnoga varaša, pod imenom »Veseli goslarge« so zaigrali zveškoga naute eričnoga muzikanta Slavka Avsenika. Za en malo so se pred publikov skazali mladi, šteri pa so že plesali: Folklorna skupina Zveze Slovencev Gornji Senik je nutpokazala eden splet porabsko-prekmurski plesov. Kak slejdnji program smo leko čüli pet porabski slovenski pesmi od budimpeštarski »Špajnsni-flajnsni muzikantov«, v štiluši Korpičove bande, zdaj že z dvoglasnim spejvanjom. Kauli šeste vöre zadvečerka je začno malo dež šprickati. Slovenci pa so nej zgübili volau, liki so gorseli na bus pa se odpelali prejk v Avstrijo do križa nad vesnicov Maudinci, šteroga so postavili v spomin monoštrske bitke. Večer se je končo z balom, na šterom je igro Ansambel Ekart s Ptuja. Od nji smo ranč tak čüli največ Avsenikovi pa Slakovi pesmi, depa igrali so svoje narodnozabavne naute tö. Gda se je kmica spistila, so ništerni eške itak plesali v šatori tačas, ka se je nej končalo letošnjo Srečanje Porabski Slovencev.

- **Zasedal občni zbor DSS. Marijana Sukič. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 7. junija 2018 - Leto XXVIII, št. 23, str. 2-3**

Pred kratkim je zasedal občni zbor Državne slovenske samouprave, ki je ob zadevah, ki jih mora sprejeti po uradni dolžnosti (odobritev izplačila določenih stroškov), sprejel tudi nekatere sklepe, pomembne za porabski dvojezični šoli. Kot je povedal predsednik DSS Martin Ropoš, je občni zbor odobril, da bosta po en prvi razred tako na Gornjem Seniku kot v Števanovcih. Na DOŠ Jožefa Košiča bodo imeli septembra sedem prvošolcev, na DOŠ Števanovci pa šest. Čeprav zakon predpisuje najmanj osem učencev za samostojni razred, se vzdrževalec šol lahko odloči tudi za manjše število. Občni zbor je v podaljšanem bivanju na Gornjem Seniku dovolil eno skupino, v Števanovcih pa dve. Od novega šolskega leta bo vrtec v Sakalovcih spadal pod ravnateljstvo DOŠ Jožefa Košiča, doljnjeseniškim staršem, kjer občina zapre vrtec, se ponudi možnost,

da lahko svoje otroke vpišejo v gornjeseniški, sakalovski ali števanovski vrtec, v kolikor v teh vrtcih ne bodo imeli zadostnega števila otrok.

Občni zbor se je odločil, da bo podelil odlikovanje dvema osebama, ki sta veliko naredili za Porabske Slovence.

- **Zeleni park v Sakalovcih - za razgibavanje in druženje. –dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 7. junija 2018 - Leto XXVIII, št. 23, str. 4**

Zadnjo nedeljo v maju praznujemo na Madžarskem otroški dan. To je bilo očitno za vse tiste, ki so 27. maja popoldne obiskali športno igrišče v Sakalovcih, kjer se je proti nebu dvigoval napihljiv tobogan in so najmlajše čakala tudi majhna vozila na baterije.

Praznik pa je bil dvojen: na ta dan so v tej porabski vasi svojemu namenu predali t. i. »Zeleni park«, enega od skupno devetih na slovensko-madžarskem obmejnem območju. Postavili so ga v sklopu evropskega projekta »Green exercise« (»Zelena vadba«), ki je bil prvi sofinanciran iz programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Madžarska Interreg V-A 2014-2020.

V šotoru ob nekdanji zgradbi stare šole so bili navzoči zastopniki vseh partnerjev konzorcija: vodilnega partnerja Narodnega parka Őrség, Občine Dolnji Senik in Razvojne agencije Slovenska krajina z madžarske strani, ter Centra za zdravje in razvoj Murska Sobota, Javnega zavoda KP Goričko, Občine Moravske Toplice in Občine Šalovci iz Slovenije. Zbrane - med njimi tudi številne vaščane - je najprej pozdravila županja Sakalovcev Valerija Rogan. »Občina Sakalovci je v sklopu projekta obnovila nekdanjo staro šolo v namene druženja in postavila naprave za gibanje vseh generacij,« je poudarila gostiteljica in izrazila upanje, da bodo novosti kmalu postale priljubljene med otroki in mladimi družinami, kajti oni so prihodnost današnjih rodov.

Po nekaj pozdravnih besedah v porabskem narečju je tudi generalni konzul RS dr. Boris Jesih poudaril, da je bodočnost v mladih. »Naj Zeleni park spodbuja najmlajše, da se še bolj naučijo slovenski jezik, ki naj ga vse pogosteje uporabljajo med igranjem,« je izrazil željo slovenski diplomat in še opozoril, da poteka na slovensko-madžarskem obmejnem območju vzorno sodelovanje, le-to pa je treba negovati in spoštovati.

Sledil je krajši kulturni program, v katerem so se s pesmicami v (pretežno) madžarskem in slovenskem jeziku predstavili malčki iz domačega vrtca. Ogledali smo si lahko tudi njihovo izvedbo prekmursko- porabskih ljudskih plesov. Večinoma ljubezenske ljudske pesmi iz severovzhodnega kota slovenskega etničnega ozemlja so zazvenele tudi v okviru nastopa Komornega zbora ZSM Monošter.

Županja Valerija Rogan in častni gost Boris Jesih sta nato simbolično prerezala trak na novi terasi obnovljene šolske zgradbe, porabski župnik Tibor Tóth pa je blagoslovil tako Zeleni park kakor tudi prenovljeno stavbo.

»Skoraj vse smo morali obnoviti,« je kasneje povedala županja Roganova. »Streho smo morali zamenjati, znotraj smo vse pobelili, zunaj smo obnovili fasado. Uredili smo nove sanitarije, kar je bilo nujno, kot so nam pokazale težave na lanskoletnem vaškem dnevu. Dogradili smo teraso, na kateri se nahaja dvanajst klopi. Če kdo pride, da bi praznoval rojstni dan ali kaj podobnega, bo lahko sedel zunaj na svežem zraku,« je objasnila Valerija Rogan.

»Projekt je zdaj že proti koncu,« smo izvedeli od poslovodje RA Slovenska krajina Andreje Kovács. »Pred nami je še eno leto, imamo pa večinoma t. i. mehke vsebine. V okviru projekta smo izvedli razne investicije tako na madžarski kot na slovenski strani. Projekt je usmerjen v razvoj kolesarskega turizma, kar je razvojna priložnost za Porabje in lahko v bodoče marsikaj dobrega prinese za pokrajino.«

Ko so iskali smernice za napredek majhne slovenske zamejske pokrajine, so se odločili med drugimi za turizem.

Izgrajeni Zeleni parki pa so namenjeni tudi domačinom, poudarja Andreja Kovács. »Aktivno življenje dobiva vse večji pomen, aktivni turizem pomeni, da se giblješ. Zeleni parki pa omogočajo celotni družini, otrokom in odraslim, da uživajo med razgibavanjem v naravi.«

Tudi v Sakalovcih so postavljene zunanje senzomotorične naprave za starše, za otroke pa so na voljo igrala. »Sama po sebi ne bodo pritegnila turistov, predstavljajo pa dodatno storitev,« pojasnjuje vodja razvojne agencije in dodaja, da projektne partnerje čaka še razvijanje informacijskih mobilnih aplikacij. »Moramo turista usmerjati, kam naj gre, kaj naj si ogleda. In tudi ko pride do neke točke, si želi pridobiti neke informacije o njej. Pokrili bomo celotno območje Goričkega in Porabja, nalogo razvijanja bo opravil vodilni partner.«

Do izteka evropskega projekta bosta izvedeni še dve kolesarski turi in en pohod v Porabju. »V prvem tednu septembra pa vse vabimo na kolesarski maraton Tour de RÓG na območju Goričkega in Porabja. Ena od tras bo dolga nad 50, druga pa celo nad 90 kilometrov. Vabljeni vsi, ki radi kolesarijo,« je zaključila Andreja Kovács.

Preostali del dneva je bil v Sakalovcih namenjen zabavi za vse družinske člane. Z majhnim vlakcem so lahko prisotni prepotovali vas, domače prostovoljno gasilsko društvo pa je s predstavitvijo novačilo nove člane predvsem v vrstah osnovnošolcev. Društvo za lepšo vas je pripravilo pogostitev za vse goste, ki jih je nato s slovenskimi in madžarskimi pesmimi zabaval muzikant iz Števanovcev.

- **Po več desetletjih mesto brez knjigarne. Tekst: Ernest Ružič. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 7. junija 2018 - Leto XXVIII, št. 23, str. 5**

Murska Sobota

Če kaj, potem je aktualnemu županu mestne občine dr. Aleksandru Jevšku treba priznati, da le ne govori, kot njegovi predhodniki, da je središču treba povrniti mestni utrip, ampak to počne z dejanji. Najprej aleja Primoža Trubarja na osi grad, evangeličanska cerkev, pred nedavnim odkritje obnovljenega Spomenika zmage in urejanje celotnega Trga zmage, spremenjen prometni režim na osrednji, Slovenski ulici, obnova dela nekdanjega hotela Central in še marsikaj bi se našlo ob nekaterih novih kulturnih in kulinaričnih dogodkih, za kakršne se odločajo tudi v drugih slovenskih mestih. Med načrti je še dodatno urejanje sredi mesta, predvsem ob Trgu kulture, in bližnjih ulic. Čeprav se to bere, kot napoved priprav na jesenske

županske volitve, v resnici ne gre za politični marketing, ampak dejstva, ki so vsem in vsakodnevno na očeh. Če jih, seveda, hočejo videti.

Murska Sobota je s koncem maja brez knjigarne, nekdanje Dobre knjige, čeprav je tudi dosedanja kar lep čas bolj životarila kot opravljala svoje poslanstvo. Najemnica je ugotovila, da s prometom ne more poravnati vseh obveznosti, čeprav je ponujala večino artiklov, ki s knjigo nimajo nobene zveze, ampak imajo skupno ime »kič«. Bili bi krivični, če bi zgolj najemnici prostorov na sicer odlični lokaciji pripisali krivdo, da je prodajala, kar je prodajala, v izložbi pa ni ponudila niti ene leposlovne knjige. Tudi avtorjev, ki jih ljudje berejo in kupujejo njihove knjige. Podoben pogled je še na kakšno izmed knjigarn v Soboti, razen one v Maksimusu, ki jo ima Mladinska knjiga, povezana pa je tudi s Svetom knjige, najstarejšo obliko stalnega ponujanja vsakovrstnih knjig v Sloveniji. Murska Sobota je imela odlično knjigarno več kot pol stoletja, imela je doma in v svetu uveljavljeno Pomursko založbo, imela je dobrih dvajset let zasebno založbo Franc – Franc, zdaj nima ničesar od tega.

Poznavalci so zatrjevali, da bi lahko Pomurska založba delovala naprej, le prilagoditi bi se morala novim, za založništvo manj prijaznim časom. Če so si njeni avtorji poiskali in našli založbe za natis leposlovnih del, poezije in proze, so imeli manj sreče avtorji strokovne literature in sploh strokovnih del, kot je bil Panonski zbornik, Etnografija Pomurja ali publikacije, posvečene posameznim avtorjem, denimo umetniškemu fotografu Jožetu Kološu – Kološu (Sobota moje mladosti, Pomurska založba 1991). Pomurska založba je zgledno skrbela za prevajanje madžarske književnosti v slovenski jezik in s sodelovanjem budimpeštanske založbe Európa za prevajanje slovenskega leposlovja in poezije v madžarski jezik. V širšem, celo svetovnem merilu se je uveljavila z zbirko Mostovi (pobudnik in urednik Jože Hradil). Seveda sem zgolj »nametal« nekatera dela in zbirke, kajti bibliografija Pomurske založbe obsega več sto različnih izdaj, največ leposlovja, izvirnega in prevedenega. »Hišni avtor« je več let bil tudi Miško Kranjec, z njegovo knjigo, romanom Nekaj bi vam rad povedal, je založba začela svoje uspešno poslanstvo. (Letos mineva 110 let od pisateljevega rojstva, nekaj manjših prireditev je že bilo, med pomembnejšimi pa bosta simpozij in slavnostna akademija 14. septembra, kar pripravlja Društvo slovenskih pisateljev in nekaj drugih ustanov.) Morda bi Pomurska založba v tem specifičnem obmejnem prostoru in z obveznostmi do Porabskih Slovencev in prekmurskih Madžarov lahko delovala še zdaj. Dela prekmurskih Madžarov so začela izhajati prav pri Pomurski založbi. Tudi za knjigarno, dolgo je imela ime Dobra knjiga, velja spoznanje, da s svojim prometom, prodajo knjig, šolskih potrebščin in podobnega ne more biti finančno uspešna. Kupovanje knjig se je povsod, razen izjem, močno zmanjšalo, bralci pa so se preusmerili na izposajo v knjižnicah. Tako imajo odličen obisk v soboški Pokrajinski in študijski knjižnici ter dokaj dobro izposajo na potujoči knjižnici, ki obiskuje tudi Porabje in ima posebno pot po dvojezičnih slovensko - madžarskih vaseh. Čas bo pokazal, ali se bo Mestna občina zavzela za ohranitev knjigarne in papirnice v mestnem središču, ali pa ostane zgolj spomin na odlično založeno knjigarno in nekaj desetletij nazaj na občasne dogodke, zlasti literarne večere. Čeprav v vseh ali v večini slovenskih kulturnih ustanov primanjkuje denarja, je očitno tudi, da večino denarja ostane v Ljubljani, zato ga za slovenska obrobja ni oziroma ga je premalo. Verjetno ni daleč od resnice mnenje, da Slovenija za kulturo ne namenja malo denarja, ki pa ni ustrezno porazdeljen. To se vidi iz uradnih podatkov, kako radodarna z denarjem nekaterim založbam je Javna agencija za knjigo.

Ob tem zapisu bo marsikdo skomignil z rameni, češ kaj pa nam knjigarna, ko knjige nadomeščajo drugi, novejši mediji, kdo še sploh kupuje knjige. Kljub temu sem prepričan, da bi moralo imeti mesto, kot je Sobota, dobro založeno knjigarno z zaposlenimi, ki bi znali ponuditi kakovostno knjigo na sodoben, času primeren način in pri tem odmisлити visok dobiček. In dobiti ustrezno finančno spodbudo občine in države. V lepo, sodobno urejeno in prijazno mesto, kot so zdaj očitna prizadevanja župana in sodelavcev, da Murska Sobota postane, zagotovo sodi tudi prijazna knjigarna, s programom, ki presega zgolj prodajo knjig. Razmišljanje in pisanje o knjigi in knjigarni v Murski Soboti ni naivna zgodba, kajti tudi druga tako velika mesta imajo še vedno posluš za knjigo. Ravnokar berem, da je bil v Novi Gorici festival Mesto knjige, posvečen 100. obletnici konca prve svetovne vojne. V osmih dneh se je zvrstilo več kot dvajset dogodkov, predstavili so več kot tisoč knjig in zgodb. V programih so sodelovali tudi gostje iz tujine. Tako na zahodnem robu Slovenije, kaj pa na severovzhodnem?

- **Teden otroka v porabskih vrtcih. -dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 7. junija 2018 - Leto XXVIII, št. 23, str. 6-7**

Pika poka pod goro

Že lansko leto smo porabski vrtci sodelovali z Zvezo Slovencev na Madžarskem. Delavnice pri kravi Cifri na kmetiji na Gornjem Seniku so bile uspešne, zato smo že zelo hitro iskali ideje, kaj bi za porabske malčke pripravili to vrtčevsko leto. Letošnja tema je ohranjanje in negovanje otroških ljudskih pesmi in plesov. Delavnice temeljijo na petju, plesu, rajalnih igrah in igranju na instrumente. Že od začetka meseca februarja smo se pridno učili in pripravljali. Naučili smo se izštevanko An ban in zapeli pesmici Marko skače in Po zeleni trati. Zaplesali smo ob pesmicah: Ob bistrem potočku je mlin, Požuganka in Rašpla. Igrali smo se rajalne igre kot so Kolovrat, Pika poka pod goro in Ena, ena, ena rožica rumena. Igrali smo tudi na preprosta glasbila in s tem vadili in razvijali občutek za ritem. V tednu otroka smo v vseh porabskih vrtcih pripravili program, z naslovom Pika poka pod goro. Povabili smo starše in stare starše. Vabljeni pa so bili tudi vsi, ki si želijo ogledati naš program.

Prvo delavnico smo izvedli v torek 22. 5. 2018 v vrtcu Dolnji Senik. Ob koncu našega programa smo zarajali še skupaj z mamicami in babicami, ob pesmici Mi se imamo radi.

Vzgojiteljica asistentka Romana Trafela

Tudi v monoštrskem vrtcu je bilo veselo.

Kakor je zapisano v članku vzgojiteljice asistentke Romane Trafela, je Zveza Slovencev na Madžarskem skupaj s petimi porabskimi narodnostnimi vrtci organizirala prireditev z nazivom »Teden otroka - Pika, poka pod goro«. Na predstavitev

z ljudskimi pesmimi in plesi ter rajalnimi igrami so povabili tudi mamice in babice malčkov, v Monoštru se je 30. maja dvajsetim otrokom pridružilo lepo število družinskih članov. Malčki so predstavili skoraj polurni slovenski program, pri obeh zadnjih pesmih »Abraham 'ma sedem sinov« in »Mi se 'mamo radi« pa se jim je pridružila pridružila tudi večina povabljenih gostov. S tem je predstavitev postala interaktivna. »Letošnja tema za sodelovanje med Slovensko zvezo in porabskimi vrtci je bilo ohranjanje in negovanje otroških ljudskih pesmi in plesov«, nam je po predstavitvi potrdila sekretarka ZSM Gyöngyi Bajzek. »Tudi sama sem bila zelo zadovoljna s programom. Vidi se, da so otroci veliko vadili, čutijo tudi ritem, lepo izgovarjajo slovenske besede. Cilj naše organizacije je tudi to, da se ohranijo te pesmi in plesi, s tem pa moramo začeti že pri najmlajših letih, torej v vrtcih.«

V Slovenskem Porabju je pet vrtcev, kjer se lahko otroci učijo slovenski jezik. »Že tukaj moramo motivirati otroke, da dobijo voljo in učenje jezika nadaljujejo na osnovnih šolah in gimnaziji. Naj pa tudi starši vidijo, da je usvajanje slovenščine pomembno, saj živimo ob meji in imamo slovenske korenine,« je še dodala sekretarka Gyöngyi. »Naši predniki so doma veliko peli, izročilo naj spoznajo torej tudi malčki. Saj lahko umetne pesmi slišijo povsod, največ pa je vredno to, kar je naše, kar se veže na naše korenine,« je zaključila sodelavka Slovenske zveze. »Vzgojiteljici-asistentki sta hodili k nam že celo šolsko leto,« je povedala pomočnica ravnateljice v monoštrskem vrtcu Iluška Bartakovič. »Pripravljamo se na različne praznike, imeli smo na primer materinski dan, ob zaključku 8. junija pa bomo spet predstavili, kar smo se naučili. Vzgojiteljici iz Slovenije sta pripravili ljudske plesne in pesmi, ki jih otroci zelo radi plešejo in pojejo. Skupaj se tudi gibamo, te igre so malčkom zelo všeč,« je izpostavila domača vzgojiteljica. Pri predstavitvi sta sodelovali obe slovenski vzgojiteljici - asistentki. Andreja Serdt Maučec je poudarila, da sta se s kolegico pripravljali z malčki v vseh porabskih vrtcih že kar nekaj časa. »Od meseca februarja sva otrokom hoteli približati slovenske ljudske pesmi in plesne. V vrtcih sva otrokom pokazali, kako treba držati mala improvizirana glasbila in igrati nanje. Razložili sva, o čem govori določena pesem, tako so si jo lažje predstavljali. Otroci so zelo radi plesali, kajti pritegnila jih je preprosta in prijetna melodija pesmi in plesov.«

Namen vseh dejavnosti je bilo približati otrokom ljudsko glasbo in izročilo. »S tem smo želeli tudi krepiti medgeneracijske odnose, zato smo povabili v vrtec starše in stare starše, da si ogledajo naš program in se ob koncu programa tudi pridružijo s plesom,« je obrazložila vzgojiteljica - asistentka Andreja in še dodala: »Malčkom je bilo v veselje vaditi in ponavljati slovenske besede in besedne zveze. Pritegnila jih je melodija, tako pa so si tudi lažje zapomnili slovenske izraze. Otroci so bili zelo motivirani, pri njih se že čuti napredek pri uporabi slovenskega jezika.« Slovensko skupino v monoštrskem vrtcu obiskuje kar 25 malčkov, ki so skoraj vsi sodelovali pri predstavitvi slovenskega programa v okviru »Tedna otroka«. Andreja Serdt Maučec je še pristavila: »Mislim, da jim bodo te slovenske pesmice in plesi, ki so se jih sedaj naučili, zagotovo ostali v lepem spominu.«

- **Simpozij strpnosti. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 7. junija 2018 - Leto XXVIII, št. 23, str. 7**

V sredo, 23. maja 2018, so se pri Sveti Ani, na edinstvenem tovrstnem dogodku, Simpoziju strpnosti, zbrali predstavniki nacionalnega in lokalnega turističnega sektorja, politični predstavniki iz Slovenskih goric, obmejnih madžarskih občin in vidne institucije s področja varstva človekovih pravic.

Dogodka, organiziranega v okviru čezmejnega projekta ESCAPE, sofinanciranega iz ESRR sredstev v okviru Programa Interreg V-A Slovenija - Madžarska, so se med drugimi udeležili tudi Vlasta Nussdorfer, varuhinja človekovih pravic, Nataša Hočevar, vodja sektorja za raziskave, razvoj, inovacije in evropske projekte pri STO, Peter Misja, predsednik Turistične zveze Slovenije, madžarska gospodarska atašejka dr. Ildikó Kovács in Erika Köleš Kiss, zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu.

Na dogodku, ki je bil posvečen razmisleku o pomembni vlogi varstva človekovih pravic pri oblikovanju turistične ponudbe in snovanju razvojnih strategij s področja turizma, je bilo premierno predstavljenih 5 trajnostnih turističnih produktov, ki bodo med slovensko turistično ponudbo vstopili pod skupno blagovno znamko ESCAPE. Pobegi bodo omogočali vstop v čas izseljevanja, zgodovino šolstva, raznolikost ver, naravne raznolikosti in zgodovino čarovništva ter ljudskih verovanj. Več kot 81 točk strpnosti na območju slovenskih občin Apače, Sveta Ana, Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Lenart in madžarskih občin Monošter, Óriszentpéter ter vasi Andovci, različne zanimive ambientalne ureditve in skrivnostne dogodke bo povezovala atraktivna turistična aplikacija, ki jo v okviru projekta razvija Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru.

Strokovno podporo pri oblikovanju vsebin nudi Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor. V okviru Simpozija strpnosti je svoja že dolgoletna prizadevanja za razvoj zelenega turizma in vključevanja trajnostnega razvoja v lokalne politike še dodatno podkrepil s podpisom Zelene politike gostitelj dogodka, župan Občine Sveta Ana, Silvo Slaček.

Svečan podpis dokumenta v prisotnosti predstavnice Slovenske turistične destinacije, varuhinje človekovih pravic in kolega iz Turistične zveze Slovenije pa je tudi še dodaten korak v postopku pridobivanja certifikata Slovenia Green, ki ga občina namerava pridobiti še v tem letu. Dogodek je bil podprt z zanimivima strokovnima predavanjema, ki sta ju izvedla Nataša Hočevar iz Slovenske turistične organizacije in prof. Srečko Štajnbaher iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

- **Pá smo vlekli baur v Szentendri. Marija Kozar, etnologinja predsednica Komisije za kulturo pri DSS. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 7. junija 2018 - Leto XXVIII, št. 23, str. 10**

V Registeri žive (nesnovne) kulturne erbe na Madžarskom je z nami vred že 30 erb. Letos smo se vsi srečali in nutpokazali v varaši Szentendre, v največšem škanzeni na Madžarskom, 20. in 21. maja, na risausko nedelo in soboto pred njauv. Obadva dneva smo mogli tam biti od 9. do 18. vöre, zatok smo se že v soboto v 10. vöri odpelali z Gorenjoga Sinika. Tri ženske so prišle iz Števanovec, trge muzikanti iz Slovenije pa podpisana s Sombotela. Drugi so bili z Gorenjoga Sinika. S šoferom Miranom Petkom vred nas je bilau 28.

V soboto zvečer je bila slavnostna otvoritev v nauvoj veukoj kulturnoj dvorani (Skanzen Vigadó) s kulturnim programom. Na otvoritvi so bili tudi etnologi iz skanzenov »višegrjski držav« (Poljska, Češka, Slovaška, Madžarska), štiri so meli v petek in soboto konferenco. V soboto pa so se srečali iz te rosagov skupine, štere igrajo na dude. V nedelo in ponedeljek smo od iže iz vesi Drávacséhi (županija Baranya) vlekli baur do odra. Najnaprej je čaralica (Hilda Žohar) paut mela, za njauv je mladi pojep (Máté Labritz) neso črno kokauš. Zvač (Lali Hanžek) je mašero pred muzikanti (Stanko Črnko, Sašo Gyergyek in Drago Reiber). Mali lapec je biu Sanyi Labritz, žipan Gabor Wachter, pop pa Pišta Gyéček. Svabice in družbange (Bálint in Regina Labritz, Barbara Gyéček in Dávid Pegler pa Zsófia Bunderla in Aleks Sukič) so vlekli baur. Sneja in mladoženec (Kristina Žókš in Aleks Žohar) sta pauleg baura stapala. Na vrekj baura je skrb emo Lucifer (Feri Wachter). Pauleg baura so šli eške: paverkinja v korbli z vrganjikom (Vanessa Bedi), Fašenek (Joži Gyéček) in Lenka (Sisi Gyéček), drvar z žagov (Margit Mukič) pa ciganjica (Anikó Žohar) in ciganj (Laci Nagy). Po pauti so igrali, spejvali pa plesali. Vsi so fejest korajžni bili. Po pauti je dosta lidi slikalo pa snemalo.

Na odri je Marija Kozar nutpokazala šego in nastopajoče. Zdavanje se je začnilo s pesmijo »Hod' Marija z menov«, s šterov je sneja slobaud vzela od starišov. Mali lapec je mladi par vőoznato, žipan je tapravo, zaka trbej baur vlejšti, pop je je pa vküp dau. Zvač je vsikšoga pazuvo na gostüvanje. Na odri so gučali samo madžarski, spejvali pa so slovenski. Na konci zdavanja so vsi zaplesali na odri pa pred odrom s publikov.

Na dvoriški iže iz Drávacséhi sta dva gneva flajсно včili najger lüstvo dveje ženski - Iluš Domiter Dončec in Iluš Časar Dončec -, kak je trbej s kreppapira rauže redti. Prišli so mali mlajši, moški in ženske, učiteljice in vrtnarice. Ništérni so tačas nej vkraj šli, ka so se nej navčili več fele rauž naredti. V nedelo so iz Mosonmagyaróvára prišli nas gledat Slovenci pod vodstvom predsednika slovenske samouprave in člana občnoga zbora Državne slovenske samouprave Lacina Brašiča.

Na takšnom srečanji je nej samo tau dobro, ka se leko nutpokažemo publiku, liki tau je eške baukše, ka drüge lidi in šege spoznamo s cejle Madžarske Madžarske. Najbole smo se padašivali s skupinov iz krajine Sárköz, z varaša Kalocsa pa Mohácsa. V skupini »Dijakov iz Selmeca« (inda so se v Selmecbányi na Slovaškóm včili rudarski inženiri) so gnes študenti, štéri se včijo za gozdarske, rudarske in strojne inženire v Miskolci, Székesfehérvári pa Soproni. Uni so zatok prišli v register, ka stare dijaške pesmi spejvajo. Ovak pa majo takšo šego tö, ka „baur tiskajo“ (rönktolás). 2014-oga leta, na priliko, je iz Soprona do Székesfehérvára tiskalo 26 študentov 3 mejtre dugi baur. Ta šega simbolizira tau, ka so dobri padaške pa vküperdržijo.

Podje z vesi Novaj (županija Heves) so naše obraze tö namazali s sajami, kak je tam šega na fašenek. Samo na konci dneva smo se leko mujli, pa s tem vse lagvo, ka se je z nami godilo v preminaučom leti, dozaprali s sebe.

V imeni Državne slovenske samouprave se vsikšoma lepau zavalim, posaba eške Mariji Csató (članici Komisije za kulturo pri DSS) in Lalini Hanžeki (člani predsedstva Slovenske zveze) za pomauč pri organizaciji.

Delo, Ljubljana

- **Piranci bi črtali zaselke ob Dragonji. Boris Šuligoj. Delo, Ljubljana, 1. junij 2018**
<http://www.delo.si/novice/slovenija/piranci-crtali-zaselke-ob-dragonji-56125.html>

Bossman: Tako od nas zahteva vlada – Joras: Slovenija se odpoveduje svojemu ozemlju!

Piran – Piranski svetniki so včeraj sklenili, da iz občinskega statuta še ne črtajo štirih spornih zaselkov ob Dragonji: Bužinov, Škodelinov, Mlinov in Škril, ampak o tem odločajo na naslednji seji sveta. »Črtanje zaselkov je zahtevalo ministrstvo za javno upravo,« je povedal župan **Peter Bossman**. Joško Joras, ki je pred enim mesecem že sprožil pobudo za oceno ustavnosti zakonov o urejanju meje s Hrvaško, je napovedal še eno ustavno pritožbo, če bodo zaselke res črtali iz statuta. Z ministrstva za javno upravo so januarja občino obvestili, da je arbitražna razsodba uredila mejo med državama in da omenjeni štirje zaselki po tej razsodbi pripadajo Hrvaški. Sprememba zakona o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij je določila prehodno obdobje, v katerem mora občina svoje splošne akte uskladiti z zakonom, so odgovorili z ministrstva.

V drugih slovenskih občinah spornih zaselkov v zakonu ni bilo. Sprememba je zato nujna samo v primeru piranskega občinskega statuta. Piranska podžupanja **Meira Hot** nas je opozorila še, da prebivalci iz črtanih zaselkov ne bodo izgubili državljskih in drugih pravic, ki jim pripadajo kot slovenskim državljanom, za kar je zaslužen prav paket zakonov, ki jih je v preteklih mesecih sprejela država. Ostajajo jim pravica do šolanja, zdravljenja, volilna pravica in podobno.

»Hrvaška vsiljuje mejo, ker nimamo sposobnih politikov«

Joško Joras je svetnike pozval, naj umaknejo točko z dnevnega reda seje sveta. »Arbitražne razsodbe nista sprejeli obe državi, kot je bilo predvideno, da bi bila lahko veljavna. Slovenija s to potezo nadaljuje več protipravnih in nezakonitih potez. Do zdaj je izvajala davčno in geodetsko pristojnost in še nekaj drugih (na primer naravovarstveno, kmetijsko-zemljiško). Zdaj pa bi opustili še te, da bi z enostranskimi potezami Hrvaško prisilili v priznanje arbitražne razsodbe. Kar zdaj počnejo z mano, bodo jutri z vsemi državljani. Vesoljna Slovenija je ob opuščanju pristojnosti na tem območju tiho. Arbitražna sodba ne govori o tem, da mora biti razmejitev natančno takšna, ampak pušča maneverski prostor, da bi se državi lahko dogovorili, kako bi življenjsko razdelili prostor med državama. Ker pa nimamo sposobnih politikov, nam Hrvati vsiljujejo takšno mejo,« pravi Joras.

Razmerje ostaja politični eksperiment

S pomočjo odvetniške pisarne **Lucije Šikovec** Ušaj je Joško Joras že 24. aprila vložil pobudo za oceno ustavnosti zakona o evidentiranju državne meje s Hrvaško. V pobudi opozarja, da sta se z arbitražnim sporazumom državi dogovorili, da arbitražno sodišče določi enako kopensko mejo, kot je bila med republikama pred osamosvojitvijo. Joras trdi, da je arbitražno sodišče kršilo navodilo obeh držav, da se mejo določi po stanju 25. 6. 1991.

Tudi občinski statut dokazuje, da so omenjeni zaselki slovenski. Joras poskuša na ustavnem sodišču spodbijati tudi arbitražno razsodbo. »Če bodo svetniki dokončno črtali štiri zaselke iz statuta, bom vložil ustavno presojo tudi na sklep občinskega sveta,« je dejal Joras, ki ne dvomi o tem, da pri tej pobudi izpolnjuje pravni interes in da je izčrpal vsa druga pravna sredstva. Kdaj bo sodišče obravnavalo njegove pritožbe, je stvar sodnikov, nam je odgovoril Sebastian Nerad z ustavnega sodišča. Za komentar smo vprašali več strokovnjakov mednarodnega prava, vendar nam je odgovoril samo eden, ki pa ni želel biti imenovan: »Tak sklep ni v korist slovenski državi. Če se hočeta državi dogovoriti o meji, mora biti sprejet obojestranski sporazum. In če ta nekoč bo, bo morda lahko tudi nekoliko drugačen od tega, kar je določila arbitraža. Še posebno pa bi se zapletlo, če Slovenija niti s tožbo ne bi bila uspešna. Zato hitenje s takšnimi enostranskimi dejanji ni povsem razumljivo,« je dejal profesor in ugledni strokovnjak mednarodnega prava.

Bužini, Škodolini, Mlini in Škrile po arbitraži pripadajo Hrvaški.

Joras: 24. aprila vložil pobudo za oceno ustavnosti zakona o meji s Hrvaško.

Občinski statut dokazuje, da so zaselki slovenski.

- **Rešitev obstaja, le da je nam še ni uspelo najti. Milena Šmit, nekdanja slovenska veleposlanica. Delo, Ljubljana, Sobotna priloga, 02. junij 2018**

<http://www.delo.si/sobotna-priloga/resitev-obstaja-le-da-je-nam-se-ni-uspelo-najti-56450.html>

Spomin na Andreja Novaka, izjemnega diplomata, prvega stalnega predstavnika Republike Slovenije v Svetu Evrope.

Andrej Novak – z odliko je končal študij angleščine in francoščine na Univerzi v Ljubljani – je bil pred vstopom v diplomacijo 25 let novinar pri Delu in potem založnik pri Cankarjevi založbi. S svojim pronicljivim in logičnim mišljenjem je že na začetku poklicne poti postal eden izmed vodilnih analitikov za Bližnji vzhod v tedanji državi in nekaj časa tudi poročevalec iz te regije. Izpod njegovega peresa je v zbirki Pričevanja leta 1969 izšla knjižica Komu Palestina, v kateri je poglobljeno obdelal izvor in vzroke krize na tem nevrtačnem delu sveta. Od leta 1971 do 1974 je bil dopisnik v Parizu, v letih 1980 do 1985 pa dopisnik v Rimu, od koder je napisal knjigo Papež Wojtyła, ki je doslej edino avtorsko in analitično delo slovenskega pisca, posvečeno Janezu Pavlu II. in njegovemu pontifikatu.

Trdni most

»Ko prideš do mostu, ga prečkaj!« se je v govoru na omenjeni slovesnosti spomnil (na)vodila svojega očeta sin Luka. »Še danes se v družini držimo njegovega prepričanja, da nobeno delo ni težko, je le delo, ki ga je treba opraviti,« je poudarila v prispevku soproga Edvina, ko je povedala, da se je Andrej vsake nove naloge lotil preudarno in z vedrino.

V času, ko so se v Evropi najavljale velike spremembe, je leta 1990 sprejel ponujeno mesto jugoslovanskega generalnega konzula v Strasbourgu. Ko so se začeli napetosti in prvi konflikti, je zapustil svoje delovno mesto, rekoč, »to ni več moja država, moja država je Slovenija!« Varnostnik, ognjevit Črnogorec, mu je z vanj uperjeno brzostrelko odvrnil: »Šefe, ja te puno poštljem, ali sad si ti moj neprijatelj!« (Šef, jaz te zelo spoštujem, a sedaj si moj sovražnik.) Streljanja ni bilo.

»Tako se je takrat Andrej preselil iz jugoslovanske rezidence, si najel skromno stanovanje, kjer ni bilo ničesar razen mize in stola in od koder je kot neuradni predstavnik Slovenije dosegel, da so v Svetu Evrope Slovence spoznali in jim prisluhnili.

Takrat ni bilo prav nič samoumevno, da nas bo Evropa v naši zgodovinski prelomnici podprla ...« Edvina Novak nazorno opiše tiste negotove čase, ko slovenska diplomacija še zdaleč ni bila naravna sogovornica v evropskih institucijah.

Slovenski diplomat Andrej Novak je vložil svoje najboljše moči za to, da je v odločilnem obdobju seznanjal evropske sogovornike o tem, kaj se dogaja v bivši skupni državi, in jih prepričeval, da samostojnost Sloveniji brezpogojno pripada. Na svoj miren, a odločen način si je izbral izredni nastop na zasedanju parlamentarne skupščine Sveta Evrope, kjer je na dan, ko je JLA grozila, da bo napadla Slovenijo, s svojo verodostojnostjo pridobil pozornost in simpatije mnogih parlamentarcev in diplomatov iz držav članic te pomembne evropske organizacije. Njegov zgodovinski nagovor, ki ga je evropska institucija zapečatila za trideset let, bo mogoče prebrati čez tri leta.

Na enak način je neumorno nadaljeval svoje vsakdanje delo tudi po tem, ko je Slovenija s položaja opazovalke napredovala v polnopravno članico Sveta Evrope, ki od ustanovitve leta 1949 naprej opravlja titansko delo pri uveljavljanju evropskih demokratičnih standardov v vseh njegovih državah članicah. Andrej Novak, ki je posrečeno združeval domoljubje in kozmopolitsko držo, se je posebej trudil, da so iz Slovenije na številne strokovne odbore v Strasbourgu iz pravosodja in državne uprave prihajali čim bolj kompetentni in prizadevni ljudje. Ni bil privrženec delitve ljudi na levo-desno. Imel je navado reči, da moramo biti čim bolj kvalitetno zastopani, saj je naša država premajhna, da bi si lahko privoščila izključevanje sposobnih ljudi. Imeli smo neverjetno srečo, da je podoba Slovenije v tej organizaciji na začetku predstavljal in krojil prav on, ki je s svojo osebnostjo in delom postavil visoke standarde in pričakovanja, zaradi česar je bila naša država zelo zgodaj uvrščena med njene najbolj kredibilne članice.

Ni bil privrženec delitve ljudi na levo-desno. Imel je navado reči, da moramo biti čim bolj kvalitetno zastopani, saj je naša država premajhna, da bi si lahko privoščila izključevanje sposobnih ljudi.

Bil je utiralec poti za našo državo in obenem tudi za vse druge republike nekdanje skupne države. V začetku devetdesetih let, ko je v Svetu Evrope iz opazovalke – kasnejših članic iz vzhodne in srednje Evrope – bilo mogoče dostikrat slišati okorne samopomilovalne postkomunistične govornice, je suverenost in stvarnost Novakovega diskurza s kleno govorico in pretehtanimi razlogi delovala na vse optimistično in vzpodbudno, češ, saj bomo zmogli! Poleg tega je bilo to obdobje, ko se je zdelo, da bi lahko moč argumentov celo prevladala nad argumenti moči.

Tak način je bil pisan na kožo Andreju Novaku, ki je bil od vsega začetka sposoben enakopravno razpravljati za evropsko mizo. Imel je smisel, odgovornost in potrpljenje za iskanje rešitev. To so mu omogočali njegovo široko znanje, odlično obvladanje tujih jezikov in osebna drža, ki je izžarevala verodostojnost in prepričljivost, brez sence arogantnosti. Bil je zaželen in iskan, saj je bil znan kot zanesljiv in cenjen sogovornik na obeh bregovih Evrope. Tedanjemu vodstvu Sveta Evrope in diplomatom je pojasnjeval zapletene razmere v naši soseščini in širši regiji, nevsiljivo jim je znal nastavljal tudi ogledalo. Za generalno sekretarko Catherine Lalumière, ki se ga, briljantnega misleca in domiselnega iskalca rešitev, še

vedno spominja z največjim možnim spoštovanjem, pa je bil celo »privilegirani sogovornik« – oznaka, ki pomeni medsebojno zaupanje in zaupnost v odnosih.

Pomen in pomembnost te njegove prednosti so dobro razumeli ne le v Evropi, temveč tudi v Sloveniji, kar je ob neki priložnosti povzel nekdanji starosta slovenske diplomacije, veleposlanik Ignac Golob, rekoč: »Ko sem razmišljal, zakaj je bil Andrej Novak tako zelo cenjen v Svetu Evrope, sem prišel do zaključka, da je posebej tisti skupni imenovalec, ki je bil po padcu berlinskega zidu sprejemljiv tako za zahodni kot tudi za vzhodni del Evrope.« Seveda, šlo je za ponovno združitev kontinenta na nespornih temeljih ter vrednotah, dogovorjenih kot svete zaveze po drugi svetovni vojni, in Andrej Novak je v tem smislu predstavljal trden most prehoda v prihodnost, saj je kot zanesljiv vodnik bil tudi osebno povsem prepričan, da je prihodnost Slovenije in vseh drugih evropskih držav edino v skupni demokratični evropski domovini!

Odlični novinar in odlični diplomat

In poleg tega je imel erudicijo, široko razgledanost in dar, zaobjet v francoski sintagmi une culture littéraire raffinée, prefinjeno literarno kulturo, ki mu je omogočala, da je lahko precizno zadel ton tudi na najbolj omikani struni diplomacije. Ko se je po težki operaciji vrnil v polkrožno dvorano odbora ministrov v palači Sveta Evrope, je v pozdravnem nagovoru kolegicam in kolegom dejal, da se počuti kot srednjeveški brodolomec na Tihem oceanu, Roberto de la Grive iz knjige Umberta Eca Otok prejšnjega dne (Mladinska knjiga, prevod Vasja Bratina), ki med drugim govori tudi o tem, da zemlja ni več središče univerzuma. Ta pretresljivi legendarni nagovor, kakor tudi njegove tehtne analize in premišljeni ter dosledno konstruktivni predlogi za politično reševanje dilem in problemov so postali del pisnih analov ter ustnega izročila Sveta Evrope.

Kakšna neprecenljiva škoda za našo državo in njeno diplomacijo, da veleposlanik Novak ni mogel napisati knjige o tem obdobju! Upati je, da se bosta na katedri za novinarstvo ali na bodoči diplomatski akademiji našla profesor ali profesorica ter študentka ali študent, ki bosta iz arhivov v ministrstvu za zunanje zadeve ter v Svetu Evrope našla dovolj snovi za doktorsko disertacijo, ki bo dostojno osvetlila te sijajne začetke slovenske diplomacije v evropskem hramu demokracije, pravne države in človekovih pravic, ko se je v eni osebi srečno združilo mojstrstvo odličnega novinarja in odličnega diplomata. Bil je živ dokaz, da lahko najboljša evropska pamet zraste na domačem zelniku.

Andrej Novak, ki je v zunanji politiki sicer vedno izhajal iz nacionalnih interesov naše države, je tudi dobro razumel, da je Slovenija z vstopom v Svet Evrope prevzela določene obveznosti in da se je zaradi tega zavestno odpovedala delu svoje suverenosti. Zagotovo bi bil zadovoljen, ker skladno s to zavezo slovenska država resno in dosledno izpolnjuje sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, s katerimi se ohranjajo oziroma nadgrajujejo skupni evropski standardi na področju, ki pravzaprav še najbolj konkretno odražajo, kakšno vrednost daje posameznikom nadnacionalna Evropa.

Nesporna avtoriteta doma in v tujini

Krona premnogih vrlin veleposlanika Novaka pa je bila njegova osebna skromnost, ki je vsebovala spoštljivost do vseh sogovornikov in sogovornic ter do vseh sodelavk in sodelavcev. Njegovo jasno in pametno čelo ter bistro oko se je rado dičilo z zadržanim humorjem, ki se tako zelo dobro poda privržencem francoske maksime Honi soit qui mal y pense (sram naj bo tistega, ki o tem slabo misli!), ki jo je za svoj moto že v štirinajstem stoletju sprejel angleški viteški red podveze, Order of the Garter. Ko sva se aprila 1991 prvič dogovarjala za srečanje pred palačo Sveta Evrope, mi je po telefonu hudomušno dejal, da ga bom lahko prepoznala po tem, da bo nosil v roki časopis Delo.

Tudi zato je bilo delo z njim navdihujoče. Bil je nesporna avtoriteta, to je avtoriteta v najboljšem pomenu besede. Doma in v tujini. Spoštovali smo ga z zaupanjem, ker smo vedeli, da od nas pričakuje najboljše. Znal je pravično pohvaliti in resno ter zaskrbljeno izraziti nezadovoljstvo. Rekel je, da je bistveno, da veleposlanik v svojih prizadevanjih vedno dobi podporo doma. Kolikokrat smo tisti, ki smo imeli ta izjemni, čeprav kratkotrajni privilegij, da smo ga poznali, in ki smo njegovo prezgodnjo smrt na vrhuncu njegovih moči in načrtov občutili kot osebno izgubo ter družbeno krivico, pomislili, kakšen vzpodbudni napredek za razvoj tvornega in državotvornega razmišljanja in ravnanja znotraj ministrstva ter navzven bi lahko prispeval imenitni veleposlanik Andrej Novak, če bi res postal zunanji minister, kot se je govorilo ob izteku njegovega mandata v Strasbourgju!

Do konca življenja je ravnal v skladu z načelom: »Ne, kar mora, kar zmora, mož storiti je dolžan!« Le nekaj dni, preden je umrl, je na ministrstvo za zunanje zadeve prispelo obširno pismo z njegovimi predlogi za rešitev geopolitičnega konflikta v Čečeniji, ki je takrat še posebej zaposloval Svet Evrope. Po očetovem nareku in naročilu jih je skrbno zapisala in predala na naslov njegova srednješolska hči Veronika.

Bogata zapuščina

Misel in beseda Andreja Novaka sta skoraj četrto stoletja po tem, ko nas je zapustil, še vedno zelo živi in aktualni, ker sta uspešno prestali preizkus časa. Za ilustracijo te daljnosežnosti lahko služi sklepni stavek iz njegove knjižice Komu Palestina iz leta 1969: »Morda jih bo to pripeljalo do spoznanja, da mir ni kos papirja, podpisan pod pritiskom vojaške zmage, in da varne meje niso tiste, ki so najboljše zavarovane in najbližje arabskim prestolnicam, ampak tiste, za katerimi žive dobri sosede.«

Njegov vzgled nam govori, da bi se morali čedalje bolj zavedati, da nam bo pri dvigu državne in državljske samozavesti najbolj pomagalo, če bomo v kolektivnem spominu obujali tisto, kar je bilo dobrega in pozitivnega na začetku samostojnosti in kar nas je tudi v mednarodnem prostoru konstituiralo kot pogumno mlado državo, ki se zaveda, da je bila rojena pod srečno zvezdo, in že zaradi tega ne more biti ravnodušna za skupno evropsko dobro. Četudi je dandanes začetno navdušenje splahnelo, lahko z metodo Novakovega treznega pristopa zanesljivo odbiramo zrnje od plev v tistem, kar nas povezuje v bolj solidarno in varno Evropo skupnih standardov. Ne bi smeli dopustiti, da se zaradi nekakšnega samoumevnega pragmatizma kar na tihem sprizajzimo z nedopustno slabitvijo in izginjanjem njenih demokratičnih varovalk.

Kaj bi modri Andrej Novak svetoval Evropi in z njo Sloveniji za ohranitev demokratične stabilnosti danes, ko se soočamo z

izzivi, ki jih povzročajo krepitev populizmov, nacionalizmov, ksenofobije in predvsem sovražnega govora? Zagotovo bi rekel, da vsi dobro vemo, kam so v zgodovini vodili ti pojavi. Njegovi stari starši po materini strani so morali bežati pred fašizmom iz Istre v Trst in potem v Ljubljano. In gotovo bi pripomnil, da moramo vsi prevzeti polno odgovornost za usodo Evrope ter zavzeto in enakopravno soodločati za njeno moizo. Da je treba bolj kot nizati razloge, zaradi katerih naj bi se Evropa čedalje bolj razdruževala, spomniti in zagovarjati njene dobre plati, ki se nam zdijo prevečkrat samoumevne. Dejal bi, da ni pravice brez odgovornosti. Lahko sklepamo, da bi nam položil na srce, naj vztrajamo pri spoštovanju temeljnih vrednot, ki so neodtujljivo skupno dobro, na katero se je oprla povojna Evropa, ko se je odločila, da bo s človekovimi pravicami in s pravno državo kar najbolj zavarovala mir in razvoj demokracije kot pogoj splošne blaginje in miroljubnega sožitja. Dejal bi, da je treba, če še ni mostu, najprej pogumno prekoračiti tudi brv nad hudournikom in potem zgraditi čim bolj trden most. Predvsem pa ne podirati obstoječih mostov, česar se je vedno držal tudi sam, kot je povedal na slovesnosti njegov sin Luka. »Prepričana sem, da bi danes evropskim voditeljem priporočal večjo odločnost pri reševanju sedanje krize in hitrejše ukrepanje. Gotovo bi dodal, da rešitev obstaja, le da je nam še ni uspelo najti. Sposobni politiki, ki jih pri nas ni malo, in mi vsi bi jo morali iskati, zato da bomo lahko mi in naši potomci živeli v varni in združeni Evropi,« je na koncu dejala Edvina Novak.

- **Avstrija napoveduje kopernikanski migracijski obrat. Peter Žerjavič. Delo, Ljubljana, 06. junij 2018**

<http://www.delo.si/novice/svet/avstrija-napoveduje-kopernikanski-migracijski-obrat-57710.html>

Krepitev protipriseljenskih strank po Evropi otežuje prenavo načetega evropskega azilnega sistema.

Bruselj – »Kompromis bomo imeli za veliko noč ... A ne vem, katerega leta,« se je pošalil izkušeni luksemburški minister za zunanje in evropske zadeve Jean Asselborn, ko je prišel na ministrsko zasedanje EU o reformi azilne politike, razvpitem dublinskem sistemu.

Niti na 33. ministrski razpravi o tej temi, na katerih je v zadnjih letih sodeloval Asselborn, ni bilo preboja. Interesi višegraj, severnih članic in vstopnih držav so še predaleč vsaksebi. Eden od naukov iz begunske krize 2015/2016 je bil, da Unija potrebuje bolj celovit skupni sistem z vsaj približno enakimi merili za podelitev zatočišča in večjo solidarnost. Evropska komisija je pred več kot dvema letoma predstavila predlog, ki predvideva uvedbo mehanizma premeščanja prosilcev za azil ob morebitni ponovitvi velike krize. Za več vzhodnih članic je obvezno sprejemanje prosilcev nesprejemljivo. Na drugi strani so glavne države vstopa (predvsem Grčija in Italija) in ciljne države, denimo Nemčija, ki zahtevajo sodelovanje vseh. Evropska politika si je konec lanskega leta postavila cilj skovati kompromis do vrha EU konec junija. Predsednik evropskega sveta Donald Tusk je decembra opozoril, da se je sistem obveznih kvot pokazal kot razdiralen in da je neučinkovit, saj mu je glede na doseženo na terenu posvečene preveč pozornosti.

Temelj prihodnjega sistema – če bo sprejet – bi v prvi fazi bila pomoč članicam, ki se znajdejo pod pritiskom migracijskega vala. Za sprejem več prosilcev za azil od normalnega deleža iz obremenjenih držav bi članice dobile finančno pomoč iz proračuna EU. Na mizi so še rešitve, ki predvidevajo, da bi ob morebitnem velikem pritisku države morale solidarnostno sprejeti sorazmeren delež prosilcev. Za nesprejete bi morali plačati nadomestilo. Takšni in podobni kompromisni predlogi doslej niso bili uspešni, saj so za države, kot je Madžarska, nesprejemljivi.

Za soglasno odločitev

»Nimamo realistične možnosti za kompromis,« je ob zasedanju notranjih ministrov EU opozoril avstrijski minister, svobodnjak Herbert Kickl. Tako kot že štirim predsedstvom pred njim niti bolgarskemu predsedstvu ni uspelo presekati gordijskega vozla. Kickl je pred začetkom avstrijskega predsedovanja 1. julija napovedal kopernikanski obrat, saj ni soglasja o kvotah. Želja je, da bi članice sprejele odločitev soglasno. Kanclerka Angela Merkel je v zadnjem intervjuju opozorila, da je bolje porabiti nekaj tednov več za soglasno odločitev, kot da bi odločali s preglasovanjem. Z večinsko odločitvijo je bil med krizo leta 2015 sprejet prelomen sklep o premestitvi 160.000 prosilcev za azil po sistemu kvot.

Iz Berlina prihaja sporočilo, da bi morali temeljitosti dati prednost pred hitrostjo. Belgijski državni sekretar za azil in migracije Theo Francken, ki prihaja iz vrst flamskih nacionalistov in na področju migracij velja za zagovornika politike trde roke, je razglasil, da je reforma dublina – mrtva. Predvsem politično ozračje v EU, krepitev političnih sil, ki hočejo bolj ustaviti migracijski tok, še bolj zapleta odločanje. Bolj kot o sprejemu prosilcev za azil razpravljajo o boljšem nadzoru zunanjih meja in hitrem vračanju vseh, ki ne izpolnjujejo pogojev za zaščito v EU.

Čas za dejanja

Italija, v katero bi kot državo prvega vstopa v EU po veljavni azilni ureditvi – ves čas se pomanjkljivo izvaja – morali, denimo, vračati množice migrantov iz drugih članic, poskuša doseči, da ne bi postala sprejemnica migrantskih množic, in zahteva pravično delitev bremen med članicami. Novi notranji minister, nacionalist Matteo Salvini, sicer ni prišel na ministrsko zasedanje v Luxembourg. Glede na njegova sporočila ga bolj kot čakanje na kompromise v okviru EU zanimajo dejanja, kot so deportacije – več 100.000 migrantov.

Tudi druge južne članice, denimo Malta in Španija, pričakujejo od drugih članic, da bodo naredile več glede bremen.

Slovenija v zadnjih tednih spet bolj angažirano opozarja na krepitev migrantskih tokov na Balkanu in glede tega spodbuja sodelovanje držav v regiji. Od kriznega obdobja 2015/2016 se število prosilcev za azil v EU razmeroma hitro znižuje. Leta 2017 se je število ljudi, ki so prvič zaprosili za azil, v primerjavi s letom poprej zmanjšalo skoraj za polovico: z 1,2 milijona na 650.000. K temu so pripomogle kupčije s Turčijo in Libijo, ki sta glavni tranzitni državi za pot ljudi v EU.

- **Brez normalizacije odnosov ni prave prihodnosti. Vili Einspieler. Delo, Ljubljana, 06. junij 2018**

<http://www.delo.si/novice/svet/brez-normalizacije-odnosov-ni-prave-prihodnosti-57716.html>

Priprave na sporazumno rešitev v znamenju novih napetosti in napenjanja mišic

Mirovna misija Eulex končuje mandat na Kosovu, med Albanci in Srbi pa se je znova pojavilo nasilje. Srbski predsednik **Aleksandar Vučić** pripravlja teren za sporazum Srbije s Kosovom, kosovski premier **Ramush Haradinaj** pa ponuja spravo v zameno za priznanje.

Eulex je bila največja tuja misija EU z letnim proračunom 200 milijonov evrov, v kateri je sodelovalo 2000 policistov, sodnikov in carinikov. V zadnji sestavi je štela 800 uslužbencev, njen proračun pa je znašal 60 milijonov evrov. Po končanem mandatu bo na Kosovu ostal le manjši štab svetovalcev. Kosovci so pričakovali, da bo Eulex zagotovil pravno enakost in delitev oblasti, a se je pokazalo, da ni imun za korupcijo in da ni prav učinkovit. Tožilci in sodniki misije so se sistematično izogibali preiskavam razvpitih primerov, v katere so bili vpleteni visoki politiki, kar naj bi bila cena za ohranitev stabilnosti na Kosovu.

Tiha podpora ustrahovanju Srbov

Incidenti so vsakdanji pojav, množično nasilje pa se je nazadnje pojavilo, ko so Albanci s kamenjem napadli kosovske Srbe, ki so se vračali z verskega obreda pri ostankih cerkve Svete trojice v Petriču. Poškodovani so bili trije Srbi. Približno 50 Albancev je z vozili blokiralo tudi dostop do ostankov cerkve, ki so jo Albanci uničili leta 1999.

Aleksandar Vučić je zaskrbljen zaradi molka mednarodne skupnosti, ker so nemiri in neredi v preteklosti pokazali, da Albanci ničesar ne naredijo sami. Po njegovi oceni so se Albanci odločili, da bodo s tiho ali dejansko podporo od zunaj ustrahovali kosovske Srbe in izpeljali enostranske načrte. Čeprav ne skrivajo, da ne nameravajo izpolniti zavez iz bruseljskega sporazuma, kot je ustanovitev skupnosti srbskih občin, v Bruslju molčijo ali pa se izgovarjajo, da ima EU večje probleme, kot so odnosi z ZDA ali politična nestabilnost v Italiji.

Kljub temu se Vučić zavzema za sprejetje pravno obvezujočega sporazuma s Kosovom, ki je v interesu Srbije, ne glede na to, ali bo postala članica EU ali ne. Če bi ga Srbija sprejela, bi se ji na široko odprla vrata EU, je prepričan Vučić. Predlog za rešitev kosovskega vprašanja bo predstavil javnosti, ko bo ocenil, da je to dobro za Srbijo. Če bo potrebna sprememba ustave, ne bo šlo brez referenduma. Po njegovih besedah lahko petkratno povečajo BDP in postanejo prvaki reform, vendar bo EU na koncu pogojevala članstvo Srbije z rešitvijo kosovskega vprašanja. Rešitev ni možna, če naj bi Srbija vse dala in ničesar dobila, kar bodo morali razumeti tudi Albanci, ki brez dogovora med Beogradom in Prištino prav tako nimajo - prihodnosti.

Sprava v zameno za priznanje

Ramush Haradinaj je izjavil, da je Priština v zameno za priznanje samostojnosti pripravljena na spravo z Beogradom.

»Kosovo lahko za doseg sporazuma ponudi spravo, ker česa drugega ne moremo dati,« je dejal. Dodal je, da sprava ni malo, ker pomeni, da bo Kosovo pozabilo na bolečino, izginule, ubite, škodo, žrtve spolnega nasilja, uničenje in izropano gospodarstvo. »S spravo dajemo veliko več, kot bi kdorkoli lahko dal,« je poudaril Haradinaj.

Predsednik skupščinskega odbora za Kosovo **Milovan Drecun** se je odzval z oceno, da je prepad med Srbi in Albanci ogromen in da poti do sprave ne morejo graditi ljudje, kot je Haradinaj. Njegov največji prispevek bi bil, če bi pred sodiščem odgovarjal za storjene zločine. Če bi Srbija popustila pod pritiskom ZDA in priznala neodvisnost Kosova ter zaprla poglavje članstva Kosova v Združenih narodih, kar se ne bo zgodilo, bi odprla pot oblikovanju velike Albanije, je prepričan Drecun. Kosovski mediji so kmalu demantirali lastno novico, da je Srbija na mejo s Kosovom prvič po letu 2008 poslala vojsko in žandarmerijo ter da nadzira vse, ki na mejnem prehodu Jarinje vstopijo ali izstopijo s Kosova. Novico je demantiral tudi Vučić, ki je poudaril, da mu na kraj pameti ne pride, da bi se komurkoli opravičeval, če bi dejansko poslal varnostne sile na mejo s Kosovom. Sklenil je, da srbske politike ne bodo vodili niti mediji v Beogradu niti v Prištini.

- **Mariano Rajoy je postavil zadnjo piko v poglavju visoke politike. Mimi Podkrižnik Tukarić. Delo, Ljubljana, 06. junij 2018**

<http://www.delo.si/novice/svet/mariano-rajoy-je-postavil-zadnjo-piko-v-poglavju-visoke-politike-57708.html>

Novi premier Pedro Sánchez imenuje svoje ministre.

V Španiji veje svež politični veter. Medtem ko si novi socialistični premier **Pedro Sánchez** pomenljivo izbira ministrsko ekipo po lastni meri, je njegov odstavljeni predhodnik **Mariano Rajoy** – konservavec je poglobil katalonsko krizo do skrajnih razsežnosti – včeraj napovedal, da se umika še z vrha Ljudske stranke. Menda končuje svoje politično poglavje.

Manjšinska vlada

Stališče socialistov, kako naprej, je bilo znano takoj: vlada 46-letnega ekonomista Pedra Sáncheza, ki je kot novi predsednik španske vlade v soboto prisegel pred kraljem Filipom VI. v palači Zarzuela, bo manjšinska, v njej ne bo niti radikalno levega Podemos (skupaj bi sicer imeli 156 sedežev, za absolutno večino jih je potrebnih 176), smer bo očitno socialistična. Po napovedih naj bi bila ministrska mesta dokončno porazdeljena že sredi tedna, med njimi pa naj bi bila tudi neodvisna imena. Včeraj je bila tako za ministrico za proračun imenovana svetnica iz Andaluzije **María Jesús Montero**, medtem ko bo vodenje zunanjega ministrstva zaupano katalonskemu političnemu veteranu **Josepu Borrellu**, ki je bil v obdobju med letoma 1993 in 1996 socialistični minister za javna dela in transport. Kot je znano, je vnet zagovornik enotne Španije, torej pošilja z njegovim imenovanjem novi premier jasno sporočilo Kataloniji ... Še **Carmen Calvo**, nekdanja ministrica za kulturo v prvi vladi **Joséja Luisa Rodrígueza Zapatera**, je bila izbrana za podpredsednico vlade in hkrati ministrico za enake možnosti, kakor je še več resorjev po novem v ženskih rokah. Pri manjšinskem vladanju je pričakovati precej zapletanja, zato analitiki sploh dvomijo, da bo Sánchez sposoben obdržati položaj do leta 2020, ko so spet na vrsti parlamentarne volitve. Neredki napovedujejo predčasne volitve, ki si jih, zaradi spodbudnih anket javnega mnenja, želijo predvsem v liberalni stranki Ciudadanos [Državljan]. Socialistična vlada da bo »nemogoča tvorba« in zatorej kratke sape.

Brez karizme

O nasmejanem Sánchezu, ki ga še pred štirimi leti, ko se je prvič povzpел na čelo stranke PSOE, javnost skorajda ni poznala, ni mogoče govoriti kot o politiku poudarjene karizme. Kakor je brati analize, je v njem malo politične moči – pa četudi se je v preteklosti rad zgledoval po markantnem premieru Felipeju Gonzálezu, ki je vodil Španijo v letih 1982 in 1996, kakor se je skliceval tudi na italijanskega kolega Mattea Renzija. In sploh premalo je v njem politične sile, da bi lahko pred leti zaustavil konkurenčni radikalni Podemos: pa četudi o skrajni levi stranki ni mogoče več reči, da je formacija moralne premočrnosti. Sáncheza se je dolgo držal tudi nesrečni sloves večnega drugega, nekakšnega namestnika, saj je v preteklosti

zasedel stolček – bodisi kot mestni svetnik v Madridu bodisi kot poslanec v parlamentu – komaj potem, ko je z njega vstal kakšen strankarski kolega. Veliki »luzer« je bil prav tako na parlamentarnih volitvah decembra 2015, na katerih je socialistična stranka zasedla najslabši rezultat po vzpostavitvi demokracije v drugi polovici sedemdesetih let. PSOE je takrat odprto zagovarjala sodobne demokratične pridobitve in svoboščine, a je hkrati kazala mnogo zagrizene ostrine na račun katalonskega independentizma in prav tako do Podemos, ki mu je odrekla vsakršno koalicijsko povezovanje. Po blokadi, ko španska politika ni bila sposobna postaviti premiera in sestaviti vlade, so socialisti na vnovičnih volitvah junija 2016 zasedli skromnih 84 mest v 350-članskem parlamentu, kolikor jih imajo še zdaj. Poraženi Sánchez se je tedaj umaknil, tako kot predsednik stranke kakor tudi poslanec, po šestih mesecih intenzivne kampanje na terenu, pa se je spet dvignil kot feniks socializma: potem ko je za las je premagal teknico **Susano Díaz**, je junija lani spet prevzel vodenje stranke. A takrat se je menda tudi ideološko prerodil: predvsem se je odmaknil od postarane španske levice, kakršno še naprej uteleša Gonzalez, kajti v svojih prizadevanjih za »pravo levo« in za novo »socialdemokracijo« ter v svojem »boju proti neoliberalizmu« bi na mednarodni sceni želel biti podoben laburistu **Jeremyju Corbynu**. Zapišimo še, da socialistični voditelj že ves čas, odkar se je razmahnila katalonska kriza, zagovarja vizijo enotne, čeprav morda federalno urejene Španije. Katalonci si zato ne morejo obetati samostojnosti, lahko pa nemara dosežejo vsaj pogovor.

Proti pričakovanjem

Odkar je Pedro Sánchez junija 2017 vnovič prevzel vodenje stranke PSOE, tej javno mnenje ni izražalo prav veliko naklonjenosti: po raziskavah je komaj na tretjem mestu priljubljenosti za Ciudadanos in Ljudsko stranko (PP). In vendar kljub nizki podpori po novem prav Sánchez vihti prvo taktirko v državi. Česa takega si pred dvema tednoma ni predstavljal nihče, kakor si je bilo težko zamisliti, da bi lahko s premierskega položaja tako gladko odneslo Rajoya, sploh potem ko je njegovi manjšinski vladi po šestih mesecih trdih pogajanj le uspelo sprejeti proračun za letošnje leto.

In tako se je po 14 letih v samem političnem ospredju poraženi Rajoy včeraj umaknil še s čela Ljudske stranke. Kakor so ga citirali mediji, »je čas, da postavim zadnjo piko v poglavju. Ljudska stranka mora v dobro Špancev napredovati in nadaljevati svojo zgodbo pod novim voditeljem.« V kratkem je zatorej pričakovati kongres stranke in izvolitev novega vodjo, kdaj naj bi se vse zgodilo, pa za zdaj ni jasno. Konservativna stranka je medtem v precejšnjem šoku, kajti v zloglasni aferi Gürtel, ki je spodkopala Rajoya, je nacionalno sodišče obsodilo številne nekdanje veljake ter poslovneže in jasno pokazalo s prstom na institucionalno skorumpiranost same PP.

- **Kurz za »poenoten pristop Evrope« k migracijam. Be. B., STA. Delo, Ljubljana, Delo, Ljubljana, 06. junij 2018**

<http://www.delo.si/novice/svet/kurz-za-poenoten-pristop-evrope-k-migracijam-58297.html>

V času predsedovanja želi Avstrija po besedah Sebastiana Kurza zaradi nadaljevanja migracij bistveno okrepiti varovanje zunanjih meja EU.

Bruselj - Avstrija želi skorajšnje predsedovanje EU izkoristiti za poenotenje Evrope v novem pristopu do migracij, saj je dosedanji - sistem kvot in porazdelitve beguncev - povzročil le delitve, je v sredo dejal avstrijski kancler **Sebastian Kurz**, ki se s svojo ministrsko ekipo mudi v Bruslju.

Po njegovih besedah želi Avstrija v času predsedovanja bistveno okrepiti varovanje zunanjih meja EU. Obstajajo številni možni ukrepi, h katerim bi morale prispevati države članice, je po poročanju nemške tiskovne agencije DPA dejal Kurz.

Begunce prepeljati v azilni center izven EU

Tako bi bilo denimo treba veliko hitreje od načrtovanega kadrovske in finančno podpreti evropsko agencijo za zaščito meja Frontex. Rešene begunce bi bilo poleg tega treba prepeljati v azilni center izven EU. »Dobili bi zaščito, ne pa boljšega življenja v Avstriji, Nemčiji ali na Švedskem,« je menil Kurz.

V BiH od začetka leta že 5600 migrantov, večina nadaljevala pot proti EU

V Bosno in Hercegovino še naprej prihaja vedno več migrantov, poseben naval pa so zabeležili minuli konec tedna, ko jih je v državo vstopilo več kot 350, je danes povedal minister za varnost BiH **Dragan Mektić**.

Ponovno je opozoril, da se v BiH manipulira z vprašanjem migrantov, politiki pa da ustvarjajo strah pred migrantsko krizo s tem, ko širijo netočne informacije o odobranju azila. »Azil še vedno ni bil odobren niti enemu migrantu,« je dejal minister. Po oceni policije je trenutno v BiH med 1700 in 1800 migrantov. Kot je pojasnil Mektić, se še vedno nadaljujejo priprave na odprtje novega sprejemnega centra.

V sodelovanju z državami ob Sredozemskem morju bi bilo treba po njegovem mnenju v prihodnje preprečiti, da bi se čolni z migranti sploh odpravili na pot. Pri nekaterih državah glede tega obstaja ustrezna pripravljenost, je dejal.

Kot je poudaril, je čas, da glede vprašanja migracij v EU ni več v središču neizvedljiva porazdelitev beguncev med državami.

To je doslej povzročilo preveč delitev, je dejal in dodal, da bo Avstrija 1. julija ubrala novo pot in se osredotočila na to, kje je mogoče sodelovanje. Avstrija namreč želi biti v času predsedovanja »graditelj mostov« v Evropi.

Juncker od Avstrije veliko pričakuje

Predsednik Evropske komisije **Jean-Claude Juncker** je ocenil, da so današnji pogovori z Avstrijci potekali zelo odprto in da so razpravljali o vseh področjih. Ob tem ima od avstrijskega predsedovanja velika pričakovanja. Tudi po njegovem mnenju je varovanje zunanjih meja ena od prioritetnih tem. Če bo varovanje zunanjih meja delovalo, »se bodo ostala vprašanja rešila,« je dodal glede porazdelitve beguncev.

Hrvaški tisk o pritiskih Avstrije in Slovenije na Hrvaško zaradi ilegalnih migracij

Odnosi med Avstrijo in Slovenijo z ene strani in Hrvaške z druge strani so se v preteklih mesecih zaostri zaradi politike do migrantov, danes poročajo zagrebški časopisi. Neuradno trdijo, da Dunaj in Ljubljana od Zagreba zahtevata, naj razporedi hrvaške vojake ob meji z BiH. Na Hrvaškem zagotavljajo, da policija nadzira stanje na hrvaških mejah.

Med drugimi temami je Kurz spregovoril tudi o odnosih z Rusijo. Kot je dejal, si bo prizadeval za boljše odnose med EU in Rusijo, kar pa zaenkrat ne spreminja stališča glede sankcij, ki jih je EU proti Rusiji sprejela po priključitvi ukrajinskega polotoka Krim.

Avstrijska vlada je danes na obisk v Bruselj prišla prav pred začetkom avstrijskega predsedovanja svetu EU 1. julija, srečanje pa je namenjeno pregledu priprav na predsedovanje.

- Širjenje nestrpnosti je postalo samoumevno. Katarina Bulatović. Delo, Ljubljana, 07. junij 2018

<http://www.delo.si/novice/slovenija/sirjenje-nestrpnosti-je-postalo-samoumevno-58151.html>

Sovražni govor: Če objava posega v dostojanstvo, še ne pomeni, da bo sankcionirana.

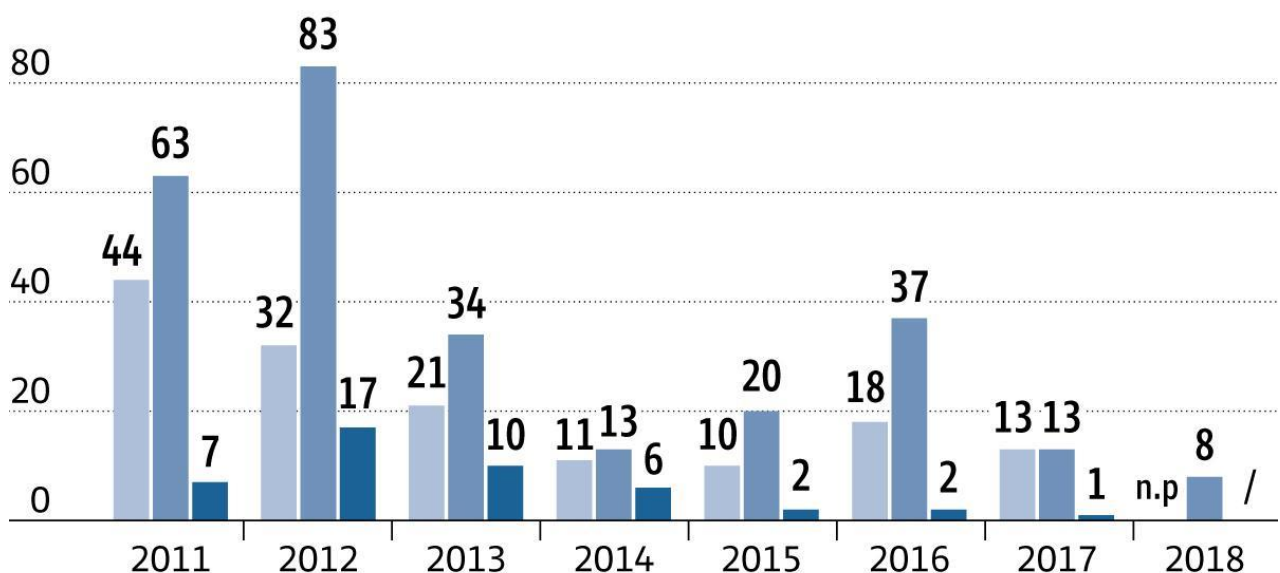
Ljubljana – Pozivanje k izgonu in iztrebljanju družbenih manjšin, prikazovanje neonacističnih simbolov in podobno neprimerno komuniciranje na spletu ali v javnosti pri nas še ne pomeni kazenske odgovornosti. Tudi če sovražni govor ali drugo vrsto širjenja nestrpnosti kdo prijavi, bi bil storilec lahko obsojen le, če je s tem kratil red in mir. To pa je za marsikoga premalo učinkovito.

Hujskanje zoper drugačnost je bilo dolgo omejeno na »gostilniške« debata. Z digitalizacijo se je preselilo tudi na splet in družbena omrežja, komentira **Andrej Motl**, koordinator spletne prijavnice točke za sovražni govor Spletno oko, ki je na ljubljanski fakulteti za družbene vede na to temo organizirala posvet.

Še posebno ob množičnih prihodih beguncev leta 2015 in drugih prelomnih dogodkih so družbena omrežja preplavile sporne objave, razlaga Motl: »Največkrat se ni odzval nihče, širjenje nasilja pa je postalo nekaj povsem običajnega in sprejemljivega.«

Sankcije sovražnega govora po 297. členu

■ število kazenskih ovadb na policiji ■ prejete ovadbe na generalnem državnem tožilstvu
■ obsodilne sodbe

DELO Vir: Policija, generalno državno tožilstvo

Infografika Delo.

Kaj omejuje sankcioniranje

Sovražni govor, torej spodbujanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti na podlagi osebnih okoliščin, prepoveduje 297. člen kazenskega zakonika. Vendar pri večini spornih vsebin na spletu ne gre za kazniva dejanja po tem členu, opozarjajo na generalnem državnem tožilstvu. »Nestrpna ksenofobna retorika je vedno pogostejše del javnega komuniciranja. A družbeno nesprejemljiv sovražni govor ni enak kaznivemu sovražnemu govoru kot tudi ne žaljivki,« razlaga **Drago Šketa**, državni generalni tožilec. Sovražni govor je namreč treba razmejevati med kaznivimi dejanji in prekrški, ki niso domena državnega tožilstva in so težko dokazljivi.

Prav tako mora javno razširjanje idej za obsodbo napeljevati h konkretnim nasilnim dejanjem. To se je, denimo, zgodilo pred časom, ko je skupina storilcev javno spodbujala k sovraštvu proti Romom, torej njihovi etnični pripadnosti. Sodišče se je odločilo storilce obsoditi na zaporno kazen, kakor določa kazenski zakonik, vendar predvsem zato, ker so pri razširjanju sovraštva ogrožali javni red in mir.

»To je med navzočimi povzročilo vpitje in nastrojenost vaščanov proti priseljeni romski družini,« primer pojasnjujejo na tožilstvu. Od leta 2011 do letos je sodišče zaradi kršitve člena kazenskega zakonika od skupno 271 podanih ovadb na

generalno državno tožilstvo podalo 45 obsodilnih obsodb, kar pa je glede na vsakodnevne sporne objave na spletu gotovo premalo.

● Kaj je sovražni govor?

Širjenje sovraštva, strahu in nestrpnosti proti drugim na podlagi osebnih okoliščin, kot so narodnost, rasa, etnično poreklo, versko ali drugo prepričanje, spol, zdravstveno stanje, jezik, spolna usmerjenost, starost, gmotno stanje, izobrazba in družbeni položaj.

● Kako se razlikuje od nesprejemljivega in neprimerne govora?

Obrekovanje, grožnje, razžalitve, krive obdolžitve so družbeno nesprejemljivo komuniciranje, ki lahko postanejo predmet sodne obravnave, vendar niso kaznivi sovražni govor, kot ga obravnava 297. člen kazenskega zakonika. Družbeno neprimerne komuniciranja, kot so kletvice, nestrpnost, zmerjanje, določene žalitve verskih čustev, pa ni mogoče preganjati.

● Kako lahko sovražni govor prijavim?

Na spletni strani Spletno oko, ki deluje pod okriljem Centra za varnejši internet Univerze v Ljubljani. Objavo, ki je lahko anonimna, pregledajo in obvestijo policijo, če zadostuje merilom za kazenski pregon. Vsak lahko ovadbo policiji poda tudi samostojno. Pomembno je, da shrani dokaz, denimo posnetek zaslona, posreduje podatke o objavi in primer podrobno opiše.

● Kdaj sovražni govor preganjajo?

Če nekdo spodbuja sovraštvo, vendar besede niso povzročile, denimo, poškodbe, ga tožilci ne morejo preganjati po kazenskem zakoniku.

DELO Vir: Spletno oko

Infografika Delo.

Več ozaveščanja

Kazensko zakonodajo bi morali po mnenju Motla narediti bolj razumljivo. Prav tako bi več popravkov potrebovala medijska zakonodaja, ki nima kazenskih posledic za sporne objave, dodaja Šketa.

Gotovo pa sovražnega govora ni mogoče regulirati z represijo, dodajajo na policiji: »Represivni organi ne morejo biti prvi med poklicanimi za uravnavanje sovražnega govora. Za ozaveščanje družbe na tem področju bi si morale bolj prizadevati vse državne in nevladne institucije, družba sama po sebi pa bi morala delovati preventivno in odpravljati vzroke za nastajanje razmer, ki vodijo v sovražni govor.« Poudarjajo še, da je treba v ta namen podpirati izobraževalne, promocijske in druge preventivne dejavnosti.

Migracije so razkrile nerazvitost slovenskega političnega prostora. Barbara Hočvar. 07. junij 2018

<http://www.delo.si/novice/slovenija/migracije-so-razkrile-nerazvitost-slovenskega-politicega-prostora-58172.html>

Ministrca za notranje zadeve v odhajanju o tem, da tako na levi kot na desni zlorabljajo azilna in migrantska vprašanja v politične namene.

Ministrom za notranje zadeve EU tudi po 33 poskusih sredi tedna ni uspelo doreči nove skupne azilne in migrantske politike. Migracije so eden največjih izzivov EU, priznava ministrica za notranje zadeve v odhajanju **Vesna Györkös Žnidar**, ki je bila v tem mandatu večkrat tarča kritik zaradi trdih stališč do teh vprašanj.

V zadnjih mesecih se že ves čas napoveduje nov migrantski val. So po vašem mnenju te napovedi realne?

Trend ilegalnih migracij se krepi. Policija je letos do konca maja obravnavala 2373 ilegalnih prehodov državne meje, kar je skoraj štirikrat več kot v istem obdobju lani. Zelo se je povečalo tudi število prošenj za mednarodno zaščito, do konca maja je bilo vloženih že 1163, kar v primerjavi z istim obdobjem leta 2015 predstavlja 1385-odstotno povečanje, z lanskim letom pa 261-odstotno povečanje.

Slovenija je do zdaj veljala za pretežno tranzitno državo, kar pa se počasi spreminja, in to kljub temu da nismo država na zunanji meji EU. Nam najbližja zunanja meja EU je hrvaško-bosanska meja, prek katere prihajajo migranti oziroma prosilci za azil na schengenski prag. Hrvaška je sicer izvedla številne ukrepe, sodelovanje s Hrvaško na politični in operativni ravni je dobro, vendar mora kot kandidatka za schengen obvladovati zunanjo mejo EU in imeti nadzor nad migracijskimi tokovi, kar pa je zanjo gotovo velik izziv.

Ali je upravičeno, da so bile migracije predvolilna tema?

Jaz ne bi gledala skozi prizmo (ne)upravičenosti. Migracije v globalnem smislu niso nič novega, so pa razmeroma nove za slovenski politični prostor. Mislim, da migracije morajo biti tema, ne smejo pa biti zlorabljen tema. Kar pa se v Sloveniji žal dogaja.

Azilna in migrantska vprašanja v politične namene zlorabljajo tako na levici kot na desnici. Desnica s pretirano varnostnim diskurzom, ki občutek varnosti spreminja v močno politično orodje za uravnavanje javnega mnenja, na levem polu pa je veliko deklaratornega razglašanja liberalnosti, brez pravega razumevanja kompleksnosti zelo zahtevnih pravnih postopkov, brez zavedanja o nujnosti spoštovanja zakonodaje in brez predhodno izdelane celovite migracijske strategije na ravni države, ki presega pristojnosti zgolj MNZ. Večkrat smo na različnih ravneh predlagali razpravo o takšni strategiji, ki je nujna. Imamo torej dva pola – enega, ki trdi, da moramo sprejeti 50.000 ljudi, in drugega, ki pravi, da nikogar. Ta dva pola si dajeta zalet, nobena od strani pa ne pove, kako sploh uresničiti to, kar zagovarjajo. Tisti, ki menijo, da bi Slovenija morala biti migracijsko bolj odprta, morajo tudi izdelati jasen načrt, kaj s temi ljudmi. Še najmanjši problem jim je izdati odločbo o priznanju statusa, kaj pa zdravstvo, šolstvo, zaposlovanje, sociala, nastanitev, integracija? Če je strategija na ravni celotne države to, da MNZ kot represivni organ izvaja svoje naloge, so kritike zakonitih postopkov na račun restriktivnosti MNZ neupravičene in pravzaprav priročen izgovor za zameglitev problema. Če pa pogledamo drugi pol, ga ni ukrepa (niti ograja sama po sebi niti policija oziroma vojska), ki bi lahko brez ekstremnih ukrepov zadržala množične migracije, če na primer popusti sporazum EU-Turčija. Kot članica EU imamo obveznosti po evropskem in mednarodnem pravu. Popolna distanca do migracijskih težav EU nas lahko privede v zelo neugodno pozicijo v primeru, da bi sami potrebovali pomoč ob nesorazmernem, spontanem migracijskem pritisku.

Kako bi se po vašem mnenju morali lotiti strategije?

Za novo vlado bo to velik izziv. Resno in poglobljeno se bo treba pogovoriti, kje so meje naših absorpcijskih sposobnosti, kaj je z zakonodajo, tudi postopke bo treba prilagoditi razmeram. Treba se bo zelo odkrito pogovoriti tudi o tem, da se postopki mednarodne zaščite izrabljajo za izogibanje policijskim postopkom.

Migracije so razkrile nerazvitost slovenskega političnega prostora, kar sovпада v enem delu tudi z dogajanjem na ravni EU, veliko je kratkovidnosti in taktiziranja, parcialnih, individualnih interesov in nerazumevanja državnega interesa. To je splošen problem slovenske politike, ki se pri tako zahtevnih vprašanjih, kot so migracije, še bolj kaže. Vsekakor pa je to nekaj, kar slabi demokracijo.

Čudim se, da tisti, ki kritizirajo postopke ministrstva, ki mora izvajati zakone, v vsem preteklem mandatu niso vložili nobenih resnih predlogov za spremembe predpisov, ki bi spremenili stališče Slovenije do migracijskih vprašanj. Realni problemi se ne morejo reševati z ideologijo in politizacijo ter dokazovanjem neke splošne civilizacijske razvitosti, o kateri eni menijo, da jo imajo, brez objektivne podlage, na katero se država lahko opre pri reševanju izzivov.

Z nerealno, nedodelano in neopredmeteno odprto migracijsko politiko se nikoli nisem strinjala, tudi zato, ker Slovenija ni gospodarska velesila. Liberalnost, ki je v Sloveniji zelo popularna, ni mogoča z neformalnim pritiskom na MNZ, ki je dolžan izvajati zakone, ampak s širšo strategijo, s katero pa se salonski liberalci ne želijo ukvarjati. Lepo je nekaj zagovarjati, ko se je treba pogovoriti o kapacitetah in vprašanjih, ki so morda tudi neprijetna, a ni nikogar slišati.

Kritični ste do pomanjkanja strategije, a vendarle je bila v zadnjih štirih letih na oblasti vaša vlada.

Politične volje dejansko ni bilo, le zapiranje v ideološke miselne vzorce strank. Čakajo nas veliki izzivi – varnostni, politični, gospodarski, ki jih je treba obravnavati z vso odgovornostjo, veliko poguma in odločnosti. Migracije potrebujejo sistematično, poglobljeno obravnavo na vseh ravneh, politično-strateško in tudi konkretno izvedbeno, seveda ob ohranitvi temeljnih postulatov, kot so človekove pravice, med katerimi je tudi varnost, in seveda solidarnost, ki je vezivno tkivo EU. V času največjega migracijskega pritiska se je večina stvari prepuščala MNZ, zato se je celotna zadeva skanalizirala v prizmo varnosti, saj je primarna naloga MNZ zagotavljanje varnosti, stabilnosti in nemotenega delovanja države. Naloga MNZ ni govoriti o humanitarnosti ali drugih vidikih, kot je bilo to mogoče pričakovati od nas. Urad za oskrbo in integracijo migrantov je zato pomembna pridobitev in ena od osnov za pripravo strategije, ki zahteva vključevanje drugih resorjev še bolj kot nas.

Ali je, glede na ocene poznavalcev razmer, Slovenija primerno pripravljena?

Razmere so pod nadzorom, imamo načrte za različne scenarije, ukrepi se izvajajo tako na meji kot v notranjosti države. Dajejo rezultate, kar potrjujejo tudi statistike, saj je prehod iz Slovenije v sosednje države zanemarljiv, primerljiv je s tistim pred migracijsko krizo. Ukrepe bomo prilagajali uspešnosti varovanja zunanje meje EU, prizadevam pa si pripraviti tudi ukrepe za omejevanje zlorab azilnih postopkov v Sloveniji in tako tudi posredno vplivati na priliv nezakonitega priseljevanja. Pred kratkim sem se pogovarjala tudi z avstrijskim notranjim ministrom. Strinjala sva se, da je ključno varovanje zunanjih

meja EU in da je treba Hrvaški pri tem zagotoviti pomoč, če jo bo potrebovala. Po našem mnenju so zunanje meje še vedno preveč propustne, preveč ljudi prihaja do schengenske meje.

Slovenija je obkrožena s samimi državami članicami EU in se pod nobenim pogojem ne strinjam s tem, da bi se v Sloveniji kopičil in filtriral migrantski tok. Že leta 2015 sem to jasno sporočila evropski komisiji, ki je v Sloveniji zaradi urejenosti videla tovrstni potencial. Tudi države Zahodnega Balkana morajo skrbeti za varnost, izpolnjevati svoje mednarodne obveznosti in narediti več na vračanju ljudi, ki niso upravičeni do mednarodne zaščite.

Pod migracijskim pritiskom je celotna EU, zato je naša pripravljenost odvisna od ukrepov in politik EU. To je izziv za stabilnost. MNZ dokazuje, da smo se sposobni odločno postaviti na stran naših nacionalnih interesov in da kljub majhnosti ne popuščamo pri naših stališčih.

Moja stališča so javno ocenjevana kot pretrda, tudi znotraj stranke. V tako polariziranem prostoru, ki je poln neke načelne politike, ideologije, hkrati pa je brez strategije, sem dolžna predlagati vse tiste ukrepe, ki jih država potrebuje za uravnavanje masovnega, nedovoljenega priseljevanja. Varnost kot človekova pravica po ustavi ne bi smela biti ideološko vprašanje.

Predsednica upravnega sodišča je pred kratkim opozorila, da so zasuti z delom, ker MNZ vse več prisilcem za azil omeji gibanje. Zakaj?

Prošenj za mednarodno zaščito je vse več, spremenjena je tudi njihova struktura. Prevladujejo prosilci iz Alžirije, Pakistana, Afganistana in Maroka. Razlogi za omejitev gibanja pa ostajajo enaki – bodisi ugotavljanje odgovorne države članice po dublinski uredbi ali v primeru očitnega dvoma preverjanje istovetnosti ali državljanstva prosilca. Če se bo trend vlaganja prošelj nadaljeval, pričakujemo, da jih bo do konca leta več kot 4700 in bo več tudi tistih, ki jim bo gibanje omejeno. Verjamem, da so sodniki obremenjeni, ampak to je posledica navedenih dejstev, ne neke kaprice MNZ.

Žica na meji je bila prav tako ena od predvolilnih zgodb. Nekateri bi jo odstranili takoj, drugi pravijo, da je še premalo. Komu pritrjujete?

Začasne tehnične ovire so tudi glede na kadrovsko problematiko policije del učinkovitega varovanja zunanje schengenske meje. Odstranitev bi bila znak, da je meja odprta, kar je nesprejemljivo in bi gotovo povzročilo množični pritisk nanjo. Sledimo strokovnim ocenam policije, ki ugotavlja, da se je tam, kjer ni ovir, predvsem zaradi nasprotovanja lokalnega prebivalstva, obseg nedovoljenih migracij zelo povečal.

V Kolpi je utonilo že šest ljudi v zadnjih tednih.

Nam je gotovo žal vsakega takega dogodka, ki se v nobenem primeru ne bi smel zgoditi. Pri ogledu teh krajev so ugotovili, da so se ilegalni migranti utopili, preden so sploh priplavali na območje, kjer so te tehnične ovire. Nekatere vzroke za to je gotovo treba pripisati njihovi utrujenosti in odločitvi, da tako prestopajo mejo. Je pa treba vedeti, da gre za odločitev vstopa iz države članice EU, ki je varna, podpisnica ženevske konvencije, evropske konvencije o človekovih pravicah in jo zavezujejo enaki azilni standardi kot Slovenijo. Je popolnoma urejena država z delujočim azilnim sistemom. Tega ne gre prezreti. Glavnino postopkov bi morali voditi na zunanjih mejah EU. Schengen pa pomeni nekaj drugega: je območje varnosti in prostega pretoka brez notranjih meja. Evropski koncept je, da se na zunanjih mejah uredijo žariščne točke, kjer bi bilo mogoče ugotavljati, kdo je upravičen do mednarodne zaščite, tiste, ki niso, pa bi morali od tam vračati v izvorne države. Kar je gotovo bolje kot dopuščati, da ljudje vstopajo na ozemlje EU in potem ne dobijo statusa. Po Evropi kroži več deset tisoč ljudi, ki niso dobili statusa, vrniti pa jih države članice EU ne morejo, ker jih izvorne države ne želijo sprejeti. Take razmere pomenijo varnostno tveganje.

V EU se je mednarodna zaščita podredila svobodi gibanja. Prošnje za azil so zato, ker varnostni organi ne dovolijo več prehajanja meja, velik problem in nekaj, na kar bo EU v prihodnosti morala odgovoriti. Pred Slovenijo je kar nekaj varnih držav. Ali to pomeni, da pred prošnjo za mednarodno zaščito, vloženo v Sloveniji, oseba ni bila preganjana po ženevski konvenciji? Mobilnost ne more biti prioriteta, ker to moti etični odziv držav in vodi v razpad mednarodnega pravnega reda.

Dublinski sistem, po katerem je država vstopa pristojna za postopek mednarodne zaščite, je že dlje časa vprašljiv.

Pogajanja o dublinskem sistemu potrjujejo, da je EU kot politična unija na zelo trhljih nogah. Birokratski pristop, ki smo mu bili priča ob prvi migrantski krizi, ne bo dal več zadovoljivih rezultatov. Nujna je celovitejša strategija za obvladovanje migracij, ki mora biti širša, kot je samo koncept mednarodne zaščite, kar bo nato v enem delu vplivalo tudi na reševanje problema, da se azilni sistemi izrabljajo kot migracijski kanali za vstop v EU. Strateška prioriteta EU je omejevanje migracij, konsenz znotraj EU je, da je treba omejevati nezakonite migracijske tokove, temeljno vprašanje pa je, kje. Po mojem mnenju se mora to izvajati na zunanjih mejah EU, ker je mogoče pričakovati, da bo EU imela suveren nadzor, kdo vstopa v EU.

Migracije in mednarodna zaščita sta dva pojma, ki bi morala biti ločena, a sta se tako približala, da imamo težave vzdrževati osnovne koncepte EU, ki pa so nujni, če želimo, da EU obstane. Med temi je tudi schengen, ki je za nas strateško pomemben.

Pravila dublinske uredbe so zelo pomembna, sploh za Slovenijo, ki je majhna, tranzitna država. Migracije so izziv, ki presega zmoglosti samo ene države. Mi smo absolutno proti temu, da bi se skozi solidarnostne mehanizme delilo vse ljudi, ki pridejo čez meje EU. To bi bila gola distribucija in dejavnik pritega. Države prvega vstopa pač morajo opraviti svoje. Dolgoročno beseda azil ne bo mogla obstati kot tista magična beseda, ki odpira vsa vrata, ker se s tem jemlje legitimnost in možnost zaščite tistih, ki jo res potrebujejo.

- **»Nič ni dogovorjeno, dokler ni dogovorjeno vse«. Vili Einspieler. Delo, Ljubljana, 07. junij 2018**

<http://www.delo.si/novice/svet/nic-ni-dogovorjeno-dokler-ni-dogovorjeno-vse-58039.html>

Protesti Grkov in Makedoncev: V grških mestih so jih podprle tudi lokalne oblasti na čelu z župani in cerkvenimi voditelji
Protestu v Skopju proti spremembi imena države je sinoči sledil protest v več grških mestih proti pogajanju z Makedonijo. Protestniki so nasprotovali pogovorom ter vztrajali, da bi morali Grki vsakršen dogovor o imenu severne sosedice potrditi na

referendumu.

Protesti so potekali v več kot 20 grških mestih, največji v Peli, rojstnem kraju Aleksandra Velikega. Pripravil jih je odbor za boj proti grškemu karakterju Makedonije, ki ga podpirajo grška diaspora in lokalna združenja županov ter cerkveni voditelji. Udeležilo se jih je več tisoč pripadnikov opozicijskih parlamentarnih in neparlamentarnih strank ter nevladnih organizacij, ki odločno nasprotujejo imenu, ki bi vsebovalo besedo Makedonija. Če bosta Grčija in Makedonija dosegli kompromis o novem imenu, ki ga še nista objavili, bo odbor organiziral množični protest v središču Aten na dan ratifikacije tega dokumenta v grškem parlamentu.

Grki bi morali potrditi dogovor na referendumu.

Protestniki nasprotujejo imenu, ki bi vsebovalo pojem Makedonija.

Rešeno bi lahko bilo vprašanje avtokefalnosti makedonske pravoslavne cerkve.

Žoga je na makedonski strani

Dogovora o novem imenu Makedonije, ki sta ga v Bruslju dosegla vodji grške in makedonske diplomacije, **Nikos Kocjas** in **Nikola Dimitrov**, še niso razkrili javnosti. Na mizi so ostali trije predlogi. Poleg imena Severna Makedonija, ki naj bi bilo za obe strani najbolj sprejemljivo, sta v igri še imeni Zgornja Makedonija in Nova Makedonija, ki ju je predlagal posrednik ZN **Matthew Nimetz**. Po navedbah makedonskih in grških medijev bodo končno rešitev spora o imenu med Atenami in Skopjem predstavili javnosti, ko bosta sporazum potrdila makedonski premier in njegov grški kolega, **Zoran Zaev** in **Aleksis Cipras**.

V Skopju je v soboto več tisoč privrženecv največje makedonske opozicijske stranke VMVRO-DPMNE protestiralo proti spremembi imena države. Na protestih je predsednik stranke **Hristijan Mickoski** pozval k predčasnim parlamentarnim volitvam, ki bi bile skupaj s predsedniškimi. Rezultati volitev bi namreč pokazali, ali se ljudstvo strinja z Zaevovim početjem. Po mnenju Mickoskega sedanja vlada s pogajanj z Grčijo o imenu Makedonije škoduje nacionalnim interesom. Napovedal je, da VMVRO-DPMNE ne bo privolila v spremembo ustave zaradi spremembe imena. Temu nasprotuje tudi makedonski predsednik Gjorge Ivanov, ki zavrača tudi doslej predlagane kompromisne rešitve spora.

Glasnik grške vlade in minister brez listnice **Dimitris Tzanakopoulos** je poudaril, da je žoga na terenu njihovih sosedov, ki morajo narediti odločen korak k vzajemno sprejemljivi rešitvi. Po njegovih besedah ni še nič dogovorjeno, dokler ne bo dogovorjeno vse. Gre za sporazum v 11 točkah. Zaev ni pojasnil, ali sporazum predvideva tudi spremembo makedonske ustave, kar je doslej kategorično zavračal, Ciprasu pa ni uspelo dobiti niti podpore koalicijskega partnerja Neodvisni Grki.

Pogojni začetek pristopnih pogajanj

Po navedbah grških medijev je problem na makedonski strani, ki očitno še ni pripravljena sprejeti dogovora, ki sta ga dosegla grški in makedonski zunanji minister. Mediji v obeh državah opozarjajo tudi na uhajanje informacij, ki je posledica politične neodgovornosti, škoduje pa obema vladama, ki vodita boj z opozicijo in drugimi nasprotniki sporazumne rešitve spora o imenu. Zlasti Ciprasu, ki je snedel predvolilno obljubo in podprl varčevalno politiko, ki so jo določile države posojilodajalcev EU. Po rezultatih zadnjih anket je Ciprasovo Sirizo prehitel njegov konservativni konkurent **Kirijakos Micotakis** na čelu Nove demokracije, medtem ko Neodvisni Grki že dolgo niso prestopili parlamentarnega praga. Kljub temu je Cipras prepričan, da v Grčiji ne bo predčasnih volitev, redne bodo namreč prihodnje leto, in da bo končal štiriletni mandat.

Po navedbah portala *Telma*, ki se sklicuje na diplomatske vire, bosta sporazum v 11 točkah, ki rešuje 27 let dolg grško-makedonski spor, Cipras in Zaev verificirala pred junijskim vrhom voditeljev EU, ki bo obravnaval širitvena vprašanja. Na njem bo Makedonija dobila datum za začetek pristopnih pogajanj z EU, tudi če z Grčijo še ne bo dosegla končnega sporazuma. Pogoj bo nadaljevanje dialoga, ki se bo moral končati do decembra, referendum o novem imenu pa naj bi bil septembra, je zapisano na portalu *Telma*.

Hkrati z rešitvijo imena države bi lahko bilo rešeno vprašanje avtokefalnosti makedonske pravoslavne cerkve. Zaev je zanikal navedbe medijev, da je poslal v Istanbul pismo, v katerem je zahteval priznanje avtokefalnosti, v zameno pa ponudil, da se bo cerkev odrekla pridevniku makedonska. Po oceni visokih cerkvenih krogov v Makedoniji so navedbe medijev posledica neznanja. Makedonska pravoslavna cerkev je prosila za pomoč Istanbul, ker je že 50 let izolirana zaradi stališča srbske pravoslavne cerkve, da je to njeno notranje vprašanje, ne da bi ga poskušala rešiti.

Dnevnik, Ljubljana

- **Begunci so na Viču dobili dnevni center, azilni postopki so še vedno dolgi. Andraž Rožman. Dnevnik, Ljubljana, 2. junij 2018**

<https://www.dnevnik.si/1042824274/lokalno/ljubljana/begunci-so-na-vicu-dobili-dnevni-center-azilni-postopki-so-se-vedno-dolgi>

Včeraj so na Slovenski filantropiji odprli prenovljeni hangar, kjer so uredili begunski center, v katerem so dobrodošli vsi ljudje. Begunce pri vključevanju v družbo onemogočajo dolgi azilni postopki in ovire pri zaposlovanju.

Viška hiška, kakor so na Slovenski filantropiji poimenovali svoje prostore, je od včeraj bogatejša za hangar, v katerem so uredili dnevni center za begunce. Ti so skupaj s prostovoljci in zaposlenimi preuredili dve večji sobi, ena je namenjen srečevanju in različnim dejavnostim, v drugi uporabnike s tehnično žilico čaka orodje, da poprimejo zanj. Kot pravi izvršna direktorica Slovenske filantropije Tereza Novak, je prostor odprt za vse.

Prostor bo večnamenski

S tem želijo pripomoči k povezovanju med novimi Ljubljančani in prebivalci, ki v glavnem mestu živijo dlje. Preurejeni hangar je poleg tovarne Rog postal drugi prostor v Ljubljani, v katerem begunci lahko zunaj državnih institucij, v katerih jih spremlja vzdušje represije, sami organizirajo dejavnosti. S tem so prostor dobili tudi starejši občani, ki se udeležujejo telovadbe in

drugih aktivnosti v večgeneracijskem programu. Še ta mesec bodo organizirali tudi zaključno prireditev Festivala migrantskega filma.

Po hangarju nas je popeljal Ahmed Hammood, ki kot prostovoljec skrbi za prevajanje, obenem pa uči angleščino dvanajstletnega dečka s hiperkinetično motnjo in zanj zbira sredstva. »Izjemno pomembno je, da lahko sami organiziramo različne aktivnosti. V Ljubljani bi potrebovali več takšnih prostorov, kajti pomagajo nam pri socializaciji,« je povedal **Ahmed Hammood**. Ta se je s pomočjo orientacijskega programa, ki beguncem pomaga predvsem pri zapleteni birokraciji in učenju jezika, hitro vključil v družbo. Zdaj pri tem pomaga drugim.

Ljudje s statusom begunca in prosilci za azil se sicer pri vključevanju v družbo srečujejo s precejšnjimi težavami, tako sistemskimi kot družbenimi. To je še posebno izrazito pri najemanju stanovanj, kjer jih omejujejo zahtevna pravila pri sklenitvi pogodbe z najemodajalci, ki tujcem redko želijo oddati stanovanje, in pri zaposlovanju. Ravno o tem, kako bi jim bilo mogoče omogočiti, da bi bili enakopravnejši na trgu delovne sile, je med drugim tekla beseda na včerajšnjem posvetu nevladnikov, države, mesta Ljubljana, gospodarske zbornice in zavoda za zaposlovanje. »Ena glavnih težav je, da so postopki pridobivanja statusa begunca dolgotrajni. V tem času ne smejo delati vsaj devet mesecev. Tako se ljudje, ki si želijo nekaj početi, biti koristni in poskrbeti zase, nekako izgubljajo,« je povedala **Tereza Novak**.

Največ težav pri zaposlovanju imajo ženske

Po zakonodaji bi morala Slovenija o azilnih prošnjah odločiti v šestih mesecih, vendar ta določila, kot že dlje časa opozarja Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC), sistemsko ignorira. Mnogo prosilcev za azil nam je povedalo, da precej več kot pol leta čakajo na odločitev o svoji prošnji za mednarodno zaščito, znani pa so tudi primeri, ko ljudje čakajo več let.

Življenje brez dela, ki je povezano z dolgotrajnim čakanjem na azil, Tereza Novak primerja s položajem dolgotrajno brezposelnih. »Pri migrantih je težava toliko večja, ker zaposlitev še težje dobijo,« je dodala. Kadar jim zaposlitev le uspe najti, opravljajo slabše plačana dela, na primer v gradbeništvu in gostinstvu, medtem ko boljše plačane službe zanje ostajajo nedosegljive.

»Največje težave pri zaposlovanju imajo ženske. Je pa res, da so pri nas deficitarni poklici, v katerih bi se begunke lahko zaposlile. Po eni strani imamo veliko potrebo po delavcih, po drugi imamo ljudi, ki so pripravljeni delati, vendar jim je treba pri tem pomagati,« je dejala Tereza Novak in dodala, da sicer delodajalci v zadnjem času kažejo vse več zanimanja za zaposlovanje ljudi s statusom mednarodne zaščite, a da bo na področju zaposlovanja treba še veliko narediti.

- **Nemščina bo ključna za socialno pomoč. Tomaž Klipšteter. Dnevnik, Ljubljana, 2. junij 2018**

V javnost so prišle nekatere podrobnosti nove zakonodaje, ki jo bo ta mesec obravnavala avstrijska vlada. Njeni ključni poudarki so jasni. Tujcem naj bi se otežilo prejemanje socialne pomoči.

<https://www.dnevnik.si/1042824214/Svet/nemscina-bo-kljucna-za-socialno-pomoc>

»Moramo vzpostaviti sistem, ki bo omejil priseljevanje in dotok ljudi v naš socialni sistem,« je sporočil kancler Sebastian Kurz (ÖVP). Podpredsednik vlade Heinz-Christian Strache (FPÖ) ga je dopolnil: »Kdor se priseli v Avstrijo, ne more od prvega dne prejemati polne socialne podpore.« Ta državna pomoč v Avstriji zdaj znaša 863,04 evra, poroča *Spiegel Online*. Do tega zneska naj bi bili v prihodnje upravičeni zgolj tisti, ki so v Avstriji dokončali šolanje, imajo ustrezno znanje nemškega jezika in lahko dokažejo svoja integracijska prizadevanja, med drugim z udeležbo na tečaju o vrednotah naše severne alpske sosedice. »Nemščina bo ključ za dostop do polne socialne podpore,« je razložil Kurz. Kdor ne bo zmožl dokazati ustrezno visoke ravni znanja nemščine, naj bi v prihodnje od države prejemal 300 evrov manj. Vlada načrtuje tudi kletenje otroških dodatkov. Napovedi so že kritizirale številne nevladne organizacije. »Nobenemu prejemniku minimalne pokojnine ne bo šlo bolje, če bo družinam z veliko otroki šlo slabše,« je sporočil predsednik Caritasa Michael Landau in opozoril tudi na dejstvo, da skuša vlada obenem omejiti dostopnost jezikovnih tečajev. Strokovnjak za evropsko pravo Walter Obwexer z univerze v Innsbrucku pa dvomi o pravni izvedljivosti tovrstnega krčenja socialne podpore. Napovedi avstrijske vlade so že odmevale v Nemčiji, novico je pograbila skrajno desna stranka AfD. Poslanka Beatrix von Storch je na Twitterju porogljivo pisala sekretarki zvezne vlade Sawsan Chebli, ki je rojena v Berlinu, njeni starši pa so palestinski begunci. »Oče Sawsan Chebli bo zdaj imel resne finančne težave,« je zapisala. Cheblijeva ji je odgovorila takole: »Če ste me hoteli prizadeti, vam je uspelo. Moj oče je pred kratkim preminil. Bil je dober človek. Naj vam bog odpusti. On ne bi hotel, da vas prizadenem.« Storchova je potem izbrisala svoj tvit.

- **Podgorica ne želi madžarske žice za boj proti migrantom. Mihael Šorl. Dnevnik, Ljubljana, 3. junij 2018**

<https://www.dnevnik.si/1042824434/svet/podgorica-ne-zeli-madzarske-zice-za-boj-proti-migrantom>

Begunci in migranti so, kot je bilo pričakovati, poiskali nove poti proti Zahodu: skozi Albanijo, Črno goro in BiH, kjer so mnogi obtičali.

V Ulcinju, najjužnejšem črnogorskem obmorskem mestu, je za nemški tednik Der Spiegel spregovoril domačin, 45-letni tihotapec ljudi, ki migrante vodi iz Albanije v Črno goro in naprej proti Bosni in Hercegovini. Dejal je, da mu dela ne zmanjka. Zelo veliko migrantov in beguncev naj bi čakalo v Albaniji, da bi lahko nadaljevali pot skozi Črno goro, kar postaja ena najprometnejših migrantskih poti.

V Albanijo pridejo migranti in begunci iz Grčije. Iz Albanije gredo na Kosovo in v Srbijo ali pa v Črno goro. Pot nadaljujejo skozi Bosno in Hercegovino, nato pa na Hrvaško, v Slovenijo in v Avstrijo in Nemčijo ali v Italijo. V Črno goro je v letošnjih prvih petih mesecih prišlo 1500 migrantov, toda lani vsega skupaj samo 850.

Albanci jih nočejo nazaj

»Številke se povečujejo, a imamo vse pod nadzorom,« pravi **Vojislav Dragović**, ki je na črnogorskem notranjem ministrstvu šef oddelka za nadzor državne meje. Edini problem za Črno goro, pravi Dragović, je, da Albanija noče sprejeti nazaj nezakonitih migrantov. »Albanci pogosto trdijo, da ni dokazov, da so bili migranti, na katere mi naletimo, na ozemlju Albanije,« je še dejal. Madžarska vlada pa je črnogorski pred kratkim ponudila brezplačno bodečo žico za 25 kilometrov

ograje. Toda za črnogorsko vlado to za zdaj ne pride v poštev. Takšno ograjo bi postavili samo v skrajni sili, če se bo povečal priliv migrantov in če bi sosednje države zaprle mejo. Sicer na meji med Črno goro in Albanijo ni opaziti migrantov, prav tako ne v Skadru, od koder prihajajo do meje s Črno Goro s taksiji, potem pa peš nadaljujejo pot. Na črnogorski strani meje pa jih spet čakajo taksiji ali kombiji. Težav z migranti in begunci, ki običajno že po nekaj dneh nadaljujejo pot proti BiH, Črna gora nima, tamkajšnji prebivalci pa so z njimi precej solidarni.

Dodikovi očitki Sarajevu

Samo letos pa je na nezakonit način prišlo v Bosno in Hercegovino več kot 5000 beguncev in migrantov, v celotnem lanskem letu pa vsega skupaj samo 755. Situacija je težka zdaj zlasti v Bihacu, kjer bodo prostovoljci Rdečega križa v teh dneh prenehali s hrano oskrbovati več sto migrantov, ker jim je zmanjkalo sredstev. V mestu je trenutno približno 1600 migrantov. Predsednik Republike Srbske **Milorad Dodik** Sarajevu očita, da v njem nastajajo »arabska naselja«. Predvsem se boji, da bi migranti dobili državljanstvo BiH. Pravi: »Hrvaška, slovenska, madžarska in avstrijska meja so zaprte, samo mi se delamo humane in jim izrekamo dobrodošlico.«

- **Belokranjski policisti čez vikend prijeli 92 migrantov. STA. Dnevnik, Ljubljana, 4. junij 2018**

<https://www.dnevnik.si/1042824488/kronika/belokranjski-policisti-cez-vikend-prijeli-92-migrantov>

Slovenski policisti so minuli konec tedna izsledili 92 tujcev, ki so nezakonito prečkali državno mejo na območju Bele krajine. Državljeni Afganistana, Alžirije, Egipta, Irana, Libije, Maroka, Nepala in Sirije so že zaprosili za mednarodno zaščito in bili odpeljani v azilni dom, so sporočili s PU Novo mesto.

Policisti so tujce izsledili med opravljanjem nalog varovanja državne meje. Migrante, državljane bližnjevzhodnih in severnoafriških držav, so belokranjski policisti prijeli na območju krajev Učakovci, Dolenjci, Vinica, Gorenjci, Črnomelj, Zilje, Drežniki, Vukovci, Miliči, Preloka, Rakovec, Drašiči in Železniki, so še zapisali na PU Novo mesto.

Primorske novice, Koper

- Mirjana Cerin. Denar za gospodarstvo manjšincev: Istra – italijanska skupnost bo v treh tednih od države dobila 900.000 eur. Primorske novice, 1.6.2018, št. 124, str. 8
- Petra Mezinec. Manjšina mora biti privlačna tudi navzven: dr. Milan Bufon o priložnostih in izzivih za prihodnost obmejnih prostorov. Primorske novice, 1.6.2018, št. 124, str. 12/14

Manjšina mora biti privlačna tudi navzven. Intervju. Dr. Milan Bufon. Pogovarjala se je Petra Mezinec. Primorske novice, 1.6.2018, št. 124, str. 12/14

Intervju

Dr. Milan Bufon o priložnostih in izzivih za prihodnost obmejnih prostorov

Z zadnjo knjigo *Meje in obmejne skupnosti na Slovenskem* dr. Milan Bufon zaokroža in dopolnjuje dolgoletno raziskovanje vpliva etničnih in političnih mej na življenje prebivalcev na obmejnih območjih. Prav ta so po osamosvojitvi in še bolj z vstopom Slovenije v EU doživela veliko sprememb. Zaradi vse manjše družbene distance in normalizacije odnosov je zato danes aktualno vprašanje, kaj sploh definira Slovenca v Italiji.

Izraz zamejec, s katerim označujemo Slovence, ki živi na obmejnem območju sosednje države, že vrsto let nadomešča izraz Slovenec, ki živi v Italiji, oziroma pripadnik slovenske skupnosti v Italiji. Vas izraz zamejec moti?

"Zamejec označuje nekoga, ki živi za mejo. Pripadnik slovenske skupnosti je daljši izraz. Kot strokovnjaka me izraz Zamejec moti, ampak razumem, da se krajšo različico upo-rablja za opis sicer veliko kompleksnejše situacije, Osebnost pa me ne moti, saj se ne počutim zamejca."

Zakaj ne?

"Ker sem vedno živel malo tu in malo tam, predvsem pa se ne čutim zamejenega."

Pravite, da je danes na mestu vprašanje, ali so Slovenci v Italiji sploh še manjšina. Kaj ma-njšino definira?

"V uvodnem tekstu svoje nove knjige *Meje in obmejne skupnosti na Slovenskem* me ukvarjam prav z razmerjem med nacionalnimi in regionalnimi manjšinami v Evropi ter vprašanjem, kako se to razmerje kaže v odnosu do teritorialnosti oziroma sposobnosti ohranjanja neke avtonomije in ločene identitete. Opažam in skušam dokazati, da so regionalne manjšine v današnji družbi tiste, ki prevzemajo vedno vidnejšo vlogo, imajo vse večjo politično avtonomijo in nadzor nad gospodarskimi strukturami. So kot novi narodi brez države, razvijajo svoj lastni nacionalizem. Podobno kot so ga drugi narodi, vključno s Slovenci, razvijali v preteklosti. Tipičen tak primer so Katalonci, Nacionalne manjšine so običajno obmejne, kot so na primer Slovenci v Italiji, ki so od matice ločeni s politično mejo na eni strani in z etnično mejo do večinskega prebivalstva na drugi strani. Od vzpostavitve Schengena se politična meja briše, istočasno pa se zaradi družbenega prepletanja in vedno manjše družbene distance briše tudi etnična meja. Kar pomeni, da manjšine niso več opredeljene kot nekoč. Njihova teritorialnost je vedno bolj zabrisana, težje opredeljiva pa je tudi njihova identiteta."

Vprašanje, ki se samo od sebe zastavlja, je, koliko je danes Slovencev v Italiji in kje vse prebivajo?

"Danes je odgovor na ti dve vprašanji nemogoč, ker nimamo več kriterijev in elementov, na podlagi katerih bi jih lahko opredeljevali. Še v mojih starejših delih v 80. letih, ko smo se že srečevali s temi dilemami, smo vzpostavili kriterij znanja slovenskega jezika in prenašanja jezika na otroke, s katerim naj bi primerno opredelil pripadnika slovenske skupnosti v Italiji. Danes tega kriterija ne moremo več uporabiti. Znanje slovenskega jezika ni več sinonim za slovenstvo, saj vedno več

Italija–nov svoje otroke pošilja v slovenske šole In se udeležujejo prireditve, ki so povezane s slovensko skupnostjo, vendar zato še ne moremo reči, da so Slovenci. Po drugi strani pa imamo veliko Slovencev, ki se izgublajo v dominantnem okolju."

Apartheid v Trstu

Ste se vendarle dokopali do kake številke o Slovencih v Italiji?

"Ocena števila Slovencev, ki živijo v Italiji, navajam ga tudi v svojem delu, temelji na kombinaciji dveh kriterijev, objektivnega In subjektivnega. Če kombiniramo oba kriterija, pridemo do številke 50,000."

Rodili ste se v Trstu, kamor ste hodili tudi v osnovno in srednjo šolo. Kako je bilo takrat biti Slovenec v Trstu?

"Moja družina je migrirala v Jugoslavijo, sam pa sem se rodil v Trstu kot jugoslovanski državljan. Moja starša pa sta bila Tržačana. Ko sem šel v šolo, nisem imel pojma o italijanščini. To je bilo tipično za našo skupnost. Čeprav smo odraščali in živeli sredi italijanskega okolja, z Italijani nismo imeli stika, sam nisem imel niti enega prijatelja Italijana. V šolah smo imeli ločene razrede in celo ločene urnike, da se slučajno ne bi ob istem času znašli na dvorišču. Kot neke vrste apartheid. Trst je bil zelo čudno okolje. Še danes ne vidite dvojezičnih napisov. Lahko greš v trgovino in če ne veš, da je lastnik Slovenec, boš z njim govoril v italijanskem jeziku. Gorica je že nekoliko drugačna, sobivanje je bilo lažje in pritisk ni bil tako močan kot v Trstu, ki je moral v času fašizma postati najbolj italijansko mesto. Vse, kar je dišalo po slovenstvu, je moralo oditi. To je trajalo še dolgo časa po vojni, zaščitni zakon so sprejeli šele leta 2001. v tem času so morali biti Slovenci tihi in skriti. Na gospodarskem področju so bili kar močni, ampak so morali delovati iz zaledja."

Klima je zdaj vendarle drugačna. Kdaj je prišlo do te spremembe, z osamosvojitvijo Slovenije ali z vstopom Slovenije v Evropsko unijo in kasneje še v Schengensko območje?

"Gotovo so bili geopolitični razlogi zelo pomembni. S padcem berlinskega zidu Slovenci kar naenkrat niso bili več slavokomunisti in nekakšen podaljšek pete kolone, ki bi lahko bili nevarni za Italijo. Kljub vsemu so bili čezmejni odnosi in tistem času solidni. Danes marsikaj od tega pogrešamo. Kar se tiče manjšine je bila njena vloga gospodarskega posrednika med državama tolerirana, na drugih ravneh pa so morali ostati v ozadju. Danes je ravno obratno. Gospodarska funkcija je propadla, po drugi strani pa je prišla v ospredje družbeno-kulturna funkcija. Slovenci so danes bolj priznani in družbena distanca, ki je bila v času mojega odraščanja zelo visoka, je veliko nižja. Danes ni več težav s komunikacijo, vedno več je mešanih zakonov, in ne pozabimo; v slovenskih šolah je v urbanem okolju že 40 odstotkov otrok iz italijanskih zakonov."

Kako ste vi takrat gledali na Slovence v Jugoslaviji?

"Kot Jugoslovanski državljan sem bil vseskozi del te skupnosti. Italijansko državljanstvo sem do–bil pri 19. letih. Tudi študiral sem v Ljubljani."

Raziskava, opravljena še pred gospodarsko krizo med mladimi predstavniki slovenske skupnosti v Italiji, je pokazala, da so menili, da je Slovenija sicer lepa dežela, a hkrati tudi dežela kmetov in planincev.

"Najbrž je pogled na to odvisen, iz katerega okolja izhajaš. Za Tržačana je Slovenija zelo lepa in zelena. V preteklosti so ljudje iz Jugoslavije hodili po nakupih v Italijo, zdaj se ta trend obrača. Zaradi večje ponudbe in nižjih cen zdaj ljudje iz Italije odhajajo v Slovenijo, vedno več se jih odloča tudi za nakup nepremičnine v Sloveniji. Vse to kaže na normalizacijo odnosov. Zanimivo pa je, da je znanje jezikov sosedov v Sloveniji na obmejnih območjih vse slabše. Zlati mlajša generacija zdaj s sosedi komunicira v angleškem jeziku."

Zakaj je tako?

"Televizija kot medij izgublja na pomenu, kar se pozna tudi pri zanimanju za sosednjo kulturo in jezik. Vsi pač za sporazumevanje uporabljamo linguo, franco, angleščino."

Stare sovražnike so nadomestili novi.

Še pred nekaj leti je bilo nepredstavljivo, da bi se Italijani učili slovenskega jezika, danes se zdi, da je takih primerov vse več. Ali to potrjujejo tudi številke?

"Teh števil ne poznam. Težava je, da za izobraževanje ni sistemsko poskrbljeno. Predvsem bi bilo to treba usklajevati s tistimi, ki prihajajo v šole s slovenskim učnim jezikom. Te ljudi bi bilo treba bolj pritegniti v slovensko okolje. Manjšina mora biti privlačna tudi za tiste od zunaj. V nasprotnem primeru se zapira vase in se folklorizira."

Tudi šole na obmejnem območju v Sloveniji se soočajo z vedno več učenci, ki prihajajo iz družin, kjer starši ne govorijo in ne razumejo slovenskega jezika.

"Po moje bi bilo pametno, kar je bilo tudi priporočilo Evropske unije. da se v šolah na obmejnih območjih uvede jezik sosednje države, da bi bili vsi sposobni komunicirati med seboj"

Omenili ste priporočila Evropske unije. Sobivanje dveh narodov lahko hitro privede do trenj, kar dokazuje tudi zgodovina. Kaj lahko danes kot družba naredimo, da do tega ne bo prišlo v prihodnosti?

"To je tipično za območja, ki jih imenujem kontaktna območja. V preteklosti so imeli veliko več možnosti. Tipičen "recept" je bil odstranitev vseh motečih dejavnikov. Tri metode za manjšine so bile asimilacija, odstranitev ali izgon. Vse te tri metode so v preteklosti zelo intenzivno uporabljali. Tega zdaj. k sreči, ni več. Vendar pa se ravno zaradi odprtja mej, kar smo tudi ugotavljali v raziskavi, ljudje počutijo vse bolj ogrožene. Politika to s pridom izkorišča za pridobivanje glasov na volitvah, kar je razvidno tudi iz migrantske krize. Prihaja do ponovnega zapiranja, ki pa ni več tako usmerjeno v avtohtono prebivalstvo. Dobili smo nove "sovražnike", migrante. Tako manjšinsko kot večinsko prebivalstvo v novih prišlekih vidi nevarnost, Dejstvo pa je, da jih potrebujemo. Tudi to je povsem normalen proces multikulturne družbe, zlasti v urbanem okolju."

Danes so migracije ena bolj perečih tem v Evropski uniji.

"Ni pereča tema, bolj jo kot tako prikazujejo. Politika se s to tematiko igra in postavlja absurdne prepreke, kot je tista na meji med Hrvaško in Slovenijo. Težava je zlahka obvladljiva. Evropska unija nujno potrebuje migrante, če zeli še naprej imeti tak bruto domači proizvod. Združene države Amerike so z migranti zrasle in še vedno rasejo z njimi. Evropska družba, ki je demografsko šibka in vedno starejša, s tako politiko sama sebi koplje jamo in postavlja pregrade lastnemu razvoju."

Italija se s pritiskom migrantov sooča že vrsto let, Slovenija nekoliko manj. Kako se razlikuje politika do migrantov v obeh državah?

"Med zahodnoevropskimi državami je Italija tista, ki ima mogoče najmanj migrantov. Vsi gredo naprej. Kaj bodo delali v Italiji? Še za Italijane ni resnega dela. Občutek imam, da Slovenija, kljub temu, da je postavila te absurdne ovire, do tistih, ki jih je sprejela, deluje veliko bolj integracijsko. v Italiji pa vlada kaos, običajen za to državo. Enkrat so v na pol zastraženih kasarnah, ko poskušajo najti kako drugo rešitev, ne najdejo prave poti. Mislim, daje v Italiji zelo slabo organizirano, kjerkoli drugje je bolje. Slovenija ima tradicionalno drugačen odnos do migrantov, saj jih je sama poznala iz južnega dela Jugoslavije že v 70. letih, kasneje pa še zaradi vojne v Bosni. Taka družba bi morala biti bolj strpna in razumevajoča, ne nazadnje predstavljajo priseljenci dobršen del slovenske populacije, od Dončiča naprej."

Vseeno se zdi, da Slovenci težko sprejmemo nekoga s tujimi koreninami za svojega; še človek, ki se preseli v drugo vas, potrebuje dolgo časa, da je sprejet in ne velja več za tujca. Smo sploh sposobni preseči te razlike?

"Nekje bolj, drugje manj. V urbanih okoljih je najbrž to lažje, na vaseh, kjer je skupnost bolj zaprta, pa je vsak prišlek tujec in to ostane še generacije."

Potrebno je sodelovanje obmejnih občin.

Kras je primer čezmejne regije. Zakaj ta regija kljub temu, da fizičnih ovir ni več, ne zaživi kot povezana celota? Kaj potrebuje čezmejna regija, da celostno zadira, s tem pa ne mislim le na skupno turistično ponudbo.

"Značilnost vseh čezmejnih regij v Evropi je, da obstaja razmerje med urbanim in zaledjem. Urbana družba se širi navzven, zaledje pa koristi prednosti bližine urbanega okolja. Za Kras je to Trst, centra, kot sta Opčine in Sežana, sta premajhna. Menim, da bi bilo potrebno okrepiti sodelovanje med obmejnimi občinami in tako razvijati čezmejne skupne storitve. Občine se morajo povezovati in skupaj načrtovati razvoj. Tega pa tukaj ni, ker sta obe državi, še posebej Slovenija, preveč centralizirani in ne dopuščata občinam, da bi se povezovali. Velika ovira za čezmejno povezovanje je politika, ki ovira, ne pa pomaga."

Kakšne so te ovire?

"Občinam država ne dopušča, da bi izvajale mednarodno politiko. Edini tak primer je na Goriškem, kjer pa je sodelovanje še vedno v povojih. Obe državi sta močno centralizirani, s tem da ima v Italiji vsaj avtonomna pokrajina proste roke, obmejne slovenske občine pa

V preteklosti se je v Sloveniji veliko govorilo tudi o ustanovitvi pokrajin. Zakaj pokrajine v Sloveniji niso zaživele?

"Slovenija je zelo kompleksna. Pokrajina mora imeti mesto in zaledje, ki k njemu gravitira. Slovenija ima le eno mesto v pravem pomenu besede, to je Ljubljana. Država Slovenija je torej regija sama po sebi, zato bi bilo težko ustanoviti regije, ki bi lahko resnično zaživele. Vpliv Ljubljane pa se še naprej širi. Če za primer vzamemo le Primorsko: lahko jo delimo na severno in južno, a hitro se pojavi vprašanje, kam sodijo nekateri mikrocentri, kot sta na primer Sežana ali Idrija,"

So ti mikrocentri slovenska značilnost?

"Res je. Še na Slovaškem, ki je mogoče najbolj primerljiva s Slovenijo, obstajajo večja središča. Mislim, da je stopnja urbanizacije v Sloveniji ena najnižjih v Evropi. Mesta so majhna, ogromno je podeželskih razloženih naselij, kar je seveda lepo, a predstavlja veliko oviro za večnivojsko ureditev."

V novi knjigi ste preučevali tudi druga obmejna območja v Sloveniji. Kaj so bile glavne ugotovitve, če ta obmejna območja med seboj primerjate?

"Med drugim me je zanimalo tudi, kako se je stopnja čezmejne soodvisnosti Slovencev v Sloveniji z obmejnimi regijami spreminjala med letoma 2008 in 2015. Najmanj povezano območje je na gorenjski strani, kar dokazuje, da ima geografska s svojimi fizičnimi pregradami še vedno močan vpliv. Poleg tega sta bili ti območji tudi zgodovinsko ločeni. Na eni strani je bila deželna Koroška, na drugi Kranjska. Zato ni čudno, da je ta povezava najmočnejša na Tržaškem, saj je bila to zgodovinsko funkcionalna regija, ki je bila šele kasneje ločena z mejo. Vendar pa je zanimiva sprememba, ki se je zgodila s Hrvaško. Ko smo leta 2008 razvrščali povezanost čezmejnih območij, smo ugotovili, da je ta povezava, kot rečeno, najmočnejša z Italijo, sledila je Hrvaška, Avstrija in nato Madžarska. Tudi leta 2015 se prvo mesto ne spreminja, a Italiji po novem sledita Avstrija in Madžarska in šele na četrtem mestu je Hrvaška. Kar pomeni, da je nova meja s Hrvaško zarezala v življenje ljudi. Komunikacije je vedno manj, družbena distanca se povečuje, manj je funkcionalnih vezi. Iz tega je razvidno, kako ima lahko politična meja negativen učinek."

Politika žal ne vidi prednosti dobrih midsosedskih odnosov

Zaposleni ste na Znanstveno-raziskovalnem središču v Kopru. Bili ste med ustanovitelji Univerze na Primorskem in dolgoletni predavatelj, dokler vas ni vodstvo univerze skupaj z ostalimi enajstimi predavatelji odpustilo. Kako je to vplivalo na vaše delo?

"Zame je bilo to veliko razočaranje. Preden sem prišel v Koper, sem bil zaposlen v Ljubljani. Naša naloga je bila, da gremo v Koper vzpostaviti univerzo. Na začetku je vladalo veliko navdušenje, šola jebila mednarodno vpeta in na univerzo so prihajali ugledni profesorji. Objektivno gledano pa zdaj kakovost upada. Fakulteta za humanistiko, ki sem jo pomagal ustanoviti, je ostala brez študentov."

Za študij geografije se odloča vedno manj študentov. Zakaj ste si ta študij izbrali vi?

"Za geografijo sem se navdušil že v srednji šoli, ko sem sodeloval s Slovenskim raziskovalnim inštitutom v Trstu. Tam je deloval moj kasnejši profesor Vladimir Klemenčič, ki je v Slovenijo vpeljal politično geografijo. Profesor Klemenčič je bil nato moj mentor, od njega pa sem kasneje prevzel predmet na Filozofski fakulteti. Vprašal sem se, zakaj ne bi znanja, če že živim v tem okolju in ga dobro poznam, še poglobil. Vprašanje manjšin in meje je bilo takrat za Slovenijo pomembno vprašanje. Danes žal ni več tako, čeprav bi moralo biti. Slovenija je še vedno majhna in ima veliko sosed, vendar je to lahko tudi prednost."

Velikokrat slišimo kritike na račun italijanske države, ki ne spoštuje manjšin. Omenili ste, da tudi Slovenijo ta vprašanja od osamosvojitve naprej vse manj zanima. Zakaj je tako?

"Tega si ne znam razložiti. Težava je, če se pošalim, da na oblasti ni političnih geografov, Slovenija se vse bolj oži na ljubljansko kotlino. To je absurd, Italija in Jugoslavija, dve popolnoma različni državi, sta znali v tistem času razvijati čezmejne odnose. Spomnimo se Osimskih sporazumov, ki so vsebovali fantastične inovativne projekte, od skupne industrijske cone do skupne ribolovne cone v Tržaškem zalivu. Kako je z reševanjem sporov s Hrvaško danes, pa vemo. Po mojem gre za pomanjkanje znanja in sposobnosti vi-deti prednosti dobrih medsosedskih odnosov."

Kakšna je vaša napoved za prihodnost slovenske manjšine v Italiji?

"Manjšine v klasičnem smislu umirajo, ker so le del širše družbe. Manjšine nastajajo, se razvijajo in umirajo. Manjšina je status v od-nosu do nekoga drugega, dominantnega. Ko je status enkrat enakopraven, ne moremo več govoriti o manjšini. Slovenci v Italiji smo sestavni del slovenskega et- nično-jezikovnega prostora, ki je v nenehnem stiku s sosednjim, romanskim okoljem. Politična meja v teh družbenih procesih ni več pomembna. Manjšina je umrla, je ni več."

"Manjšina je status v odnosu do nekoga drugega, dominantnega. Ko je status enkrat enakopraven, ne moremo več govoriti o manjšini. Slovenci v Italiji smo sestavni del slovenskega etnično-jezikovnega prostora, ki je v nenehnem stiku s sosednjim, romanskim okoljem."

"Mislim, da je stopnja urbanizacije v Sloveniji ena najnižjih v Evropi. Mesta so majhna, ogromno je podeželskih razloženih naselij, kar je seveda lepo, a predstavlja veliko oviro za večnivojsko ureditev."

"Ko sem šel v šolo, nisem imel pojma o italijanščini. To je bilo tipično za našo skupnost. Čeprav smo odraščali in živeli sredi italijanskega okolja, z Italijani nismo imeli stika, sam nisem imel niti enega prijatelja Italijana."

Profil

Analitik življenja ob meji

Dr. Milan Bufon pravi, da sodijo družbeni geografi med vrste, ki izumirajo. Pa ne bi smeli, saj so vprašanja, na katera skušajo od-govoriti, danes vedno bolj aktualna. Med njimi je tudi vprašanje položaja slovenskih skupnosti v tujini, ne le v Italiji, in čezmejne povezovanja ter vprašanje migrantov, ki v vedno večjem številu prihajajo v Evropo. A, kot ugotavlja Bufon, politika za stroko nima veliko posluha.

Rodil se je v Trstu kot jugoslovanski državljan. Kljub temu da je bilo njegovo odraščanje tipično za pripadnika slovenske skupnosti v Italiji, ga je življenje vodilo na vse strani. Odločitev za študij geografije v Ljubljani ni bila težka, saj je že kot srednješolec sodeloval s Slovenskim raziskovalnim inštitutom v Trstu in kasnejšim mentorjem Vladimirjem Klemenčičem. Za diplomsko nalogo je preučeval politično geografijo Doberdobske planote, v magistrskem delu se je ukvarjal z etničnim in regionalnim razvojem obmejnih regij v Furlaniji Julijski krajini, v doktoratu pa se je posvetil Goriški kot primeru evropske obmejne regije. Med pomembnejše publikacije sodijo Prostorska opredeljenost in narodna pripadnost (1992), Prostor, meje, ljudje (1995), Confini. identita ed integrazione (2002), Med teritorialnostjo in globalnostjo (2004), Na obrobju ali v osredju? (2008), -Ne vrag, le sosed je mejak" (2011), zadnja pa je izšla pred kratkim in nosi naslov Meje in obmejne skupnosti na Slovenskem. Je tudi avtor dela Osnove politične geografije (2001 in 2007), prvega in edinega učbenika politične geografije v Sloveniji. Zaposlen je na Znanstveno-raziskovalnem središču (ZRS) v Kopru, bil pa je tudi med ustanovitelji Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem. Že vrsto let živi v Saležu.

Vestnik, Murska Sobota

- **Pomurje le s štirimi poslanci. Timotej Milanov. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 23, 7. junija 2018, str. 1/2**

Parlamentarne volitve

Zmagovalka letošnjih parlamentarnih volitev je SDS Janeza Janše, regijo pa bodo v državnem zboru predstavljali Dejan Židan, Franc Jurša, Jožef Horvat in narodnostni poslanec Ferenc Horvath

Nedeljske osme parlamentarne volitve v samostojni Sloveniji so se končale v skladu z napovedmi in s prepričljivo zmago Slovenske demokratske stranke Janeza Janše, ki je na državni ravni prejela 24,94 odstotka glasov, sledijo Lista Marjana Šarca (12,65), Socialni demokrati (9,92), Stranka modernega centra (9,75), Levica (9,32), Nova Slovenija (7,13), Stranka Alenke Bratušek (5,12), Demokratična stranka upokojencev Slovenije (4,91), po sedmih letih pa se v državni zbor vrača Slovenska nacionalna stranka Zmaga Jelinčiča Plemenitega, ki je dobila 4,19 odstotka glasov.

Glede na število glasov je tako kot v večini volilnih okrajev po državi tudi v vseh pomurskih volilnih okrajih zmagovalka SDS. Kljub temu v teh okrajih ni bil izvoljen noben kandidat stranke, za katero so v Pomurju kandidirali Alja Domjan (Gornja Radgona), Janez Magyar (Lendava), Bojan Petrijan (Murska Sobota 1), Jožica Jakob (Murska Sobota 2) in Lenart Barat (Ljutomer). To gre pripisati tako naravi proporcionalnega volilnega sistema kot tudi dejstvu, da je stranka tradicionalno močnejša v drugih okrajih osme volilne enote, v kateri so sicer dobili štiri poslance. Regijo bodo v državnem zboru predstavljali Dejan Židan (SD), Franc Jurša (DeSUS), Jožef Horvat (NSi) in narodnostni poslanec Ferenc Horvath.

Med izvoljenimi pomurskimi poslanci je v svojem okraju največji odstotek glasov dobil Dejan Židan v drugem murskosoboškem okraju, zanj je glasovalo 21,31 odstotka volivcev. Jožefu Horvatu je za izvolitev zadostovalo 17,63 odstotka glasov v lendavskem okraju, Francu Jurši pa 10,37 v ljutomerskem. Več kot deset odstotkov glasov v svojem okraju

so sicer v Pomurju prejeli še kandidatka SD Jolanda Lazar v prvem murskosoboškem okraju (16,15), kandidat LMŠ v Ljutomeru Andrej Rus (12,46), kandidatka LMŠ v Gornji Radgoni Urška Mauko Tuš (11,40) in v istem okraju kandidatka SD Norma Bale (11,49).

Pred štirimi leti je bila slika v Pomurju drugačna, takrat je v vseh pomurskih volilnih okrajih slavila SMC, v štirih okrajih je celo preseгла 30 odstotkov dobljenih glasov. Dejan Židan je v Murski Soboti izboljšal svoj rezultat izpred štirih let, ko je dobil 16,96 odstotka glasov, enako Jožef Horvat, ki je v lendavskem okraju pred štirimi leti dobil 12,90 odstotka glasov. Precej slabše pa jo je kljub izvolitvi odnesel Franc Jurša, saj je v Ljutomerskem okraju pred štirimi leti prejel točno 20 odstotkov glasov.

Na volišča se je v Sloveniji odpravilo približno polovica oziroma 52,01 odstotka volilnih upravičencev, v Pomurju je bila udeležba podobna in brez bistvenih razlik od tiste pred štirimi leti. Največ volivcev, 51,53 odstotka, je oddalo glas v drugem murskosoboškem okraju, najmanj pa v lendavskem (42,25). Pomurje bo imelo tako v novem sklicu državnega zbora tri poslance manj kot doslej, od poslanskih klopi se poslavljata kandidata SMC Dušan Radič in Aleksander Kavčič, ki tokrat nista dobila zadostne podpore volivcev, že pred volitvami pa je bilo jasno, da v državnem zboru ne bo več Marije Bačič (SD) in nepovezanega poslanca Franca Laja, saj se za ponovno izvolitev nista več potegovala.

- **Odzivi pomurskih predstavnikov. Timotej Milanov. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 23, 7. junija 2018, str. 3**

Pomurski poslanci

V državni zbor so bili izvoljeni Dejan Židan (SD), Franc Jurša (DeSUS), Jožef Horvat (NSi) in narodnostni poslanec Ferenc Horvath, od poslanskih klopi pa se poslavljata pomurska poslanca SMC Dušan Radič in Aleksander Kavčič

»S svojim rezultatom sem zadovoljen, ne pa tudi z rezultatom stranke,« pravi Franc Jurša. Na vprašanje, ali pričakuje spremembe v vrhu stranke DeSUS zaradi slabega rezultata, odgovori: »V tem trenutku to težko komentiram, o tem se bomo pogovarjali v organih stranke.«

Z doseženim rezultatom pa je zadovoljen predsednik Socialnih demokratov Dejan Židan: »Stranka je skoraj podvojila število glasov v primerjavi s prejšnjimi volitvami, kar je posledica našega trdega dela.« Glede sestave nove vlade Židan pravi, da imajo to odgovornost tisti, ki so prejeli na volitvah največ glasov. Na vprašanje o morebitni levi koaliciji, če vlade ne bi uspelo sestaviti Janezu Janši, pravi, da so pripravljene konstruktivno sodelovati tudi v koaliciji, del katere bi bila Nova Slovenija, medtem ko se v koaliciji s SDS ne vidijo: »Pripravljene smo za širše sodelovanje, saj smo majhen narod, zato moramo sodelovati. Nasprotujemo pa politiki, ki temelji na neresnicah in sovraštvo.« Židan pri tem še izraža zaskrbljenost, ker bo Pomurje imelo v naslednjem sklicu skupaj z narodnostnim poslancem samo štiri predstavnike. »Ko je bilo v državnem zboru pet ali šest pomurskih poslancev, se je tam slišal tudi glas Pomurja, sedaj pa bo to težje, saj, razen nas, regija tam ne bo imela drugih predstavnikov.

V levo vlado samo, če prepišejo program v koalicijsko pogodbo

V državni zbor je bil vnovič izvoljen tudi Jožef Horvat. »Nova Slovenija je dosegla najboljši rezultat od časov, ko je stranko vodil Andrej Bajuk. Seveda smo pričakovali več, žal nismo mogli prodreti do volivcev s svojim programom, za katerega menimo, da je najboljši. Menimo še, da brez nas ne bo razvojne vlade,« je dejal. Na vprašanje, ali meni, da bo glede na izide volitev predsedniku SDS Janezu Janši uspelo sestaviti vlado, odgovarja: »Dobra pogajanja lahko privedejo do nove vlade, vendar bo moral v tem primeru Janša majhnim strankam veliko ponuditi.« Na vprašanje, ali bi bili v stranki pripravljene sodelovati v morebitni levosredinski vladi, pa pove: »Nismo izključevalni, naš pogoj za sodelovanje v vladi pa je zaupanje in zagotovilo za izvedbo našega programa, kar pomeni, da bi moral biti ta skoraj prepisan v koalicijsko pogodbo.« Horvat pri tem še poudarja, da je stranka na skoraj vseh voliščih lendavskega okraja izboljšala rezultat. Tudi sam obžaluje, da bo imel klub prekmurskih poslancev po letošnjih volitvah manj članov.

Prepričljiva zmaga Horvatha

Za poslanca madžarske narodne skupnosti je bil izvoljen Ferenc Horvath, ki je dobil 60,32 odstotka glasov. Na vprašanje, ali si bo kot poslanec tudi sam prizadeval za sprejetje novega krovnega manjšinskega zakona kot njegov predhodnik Laszlo Göncz, odgovori: »Podpiram sprejetje novega krovnega zakona, vendar ne za vsako ceno. Besedilo bi moralo biti primerno napisano tako, da bi zakon ščitil manjšino, saj bi morali z njim varstvo manjšin ohraniti vsaj na obstoječi ravni ali ga dvigniti, sicer je sprejetje novega zakona brezpredmetno.« Horvath si bo po lastnih besedah prizadeval tudi za spremembo sistema na področju dvojezičnih dodatkov. »Veliko ljudi črpa iz tega vira, premalo pa vračajo v smislu znanja madžarskega jezika.« Kot še pove, si bodo morali izvoljeni predstavniki iz regije v Ljubljani še bolj prizadevati za gospodarski razvoj Pomurja, sicer se bo po njegovem mnenju nadaljevalo izseljevanje mladih. Horvath bo še naprej tudi predsednik Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti. »Prepričan sem, da se ti dve funkciji dobro dopolnjujeta, saj predsednik krovne manjšinske organizacije nima posebne teže, kar sem tudi sam spoznal v preteklih letih, kot lendavski podžupan sem lahko marsikaj prej uredil.«

- **Razlike in skupne točke ob slovensko-madžarski meji. Janko Votek. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 23, 7. junija 2018, str. 9**

Inštitut za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je nosilec raziskovalnega projekta z naslovom Zavarovana območja vzdolž slovensko-madžarske meje.

Jurij Fikfak z inštituta je povedal, da je projekt zasnovan kot sodelovalna in primerjalna čezmejna raziskava vloge ustanovljenih zavarovanih območij – Krajinskega parka Goričko na naši in Narodnega parka Örseg na madžarski strani – ob slovensko-madžarski meji. Gre za široko zastavljeno interdisciplinarno družboslovno in naravoslovno raziskavo. Raziskovalci iz obeh držav bodo etnografsko raziskali pomen obeh parkov ob meji. Težišče raziskovanja je namenjeno meji – njenemu spreminjanju in vplivu teh sprememb na prebivalstvo, demografsko in socialno podobo krajine. S tem povezana je etnografska analiza kulturne in naravne dediščine. Gre za dediščino, na katero se je »pozabilo«, in dediščino, ki je aktualna

in za rabo katere že veljajo posebni režimi, znane so tudi prakse in načini njene rabe (kmetijstvo, obrti). Raziskava naj bi dala odgovor na vprašanje, kdo so ključni družbeni akterji na obmejnem območju, ki bi lahko spodbujali stike in sodelovanje na zaščitenih območjih. Ni pa nepomembno, da bo v okviru raziskave opravljena analiza dinamike odnosov med obrobjem in središči. Če omenjeno izhodišče jemljemo dobesedno, bo raziskava dala odgovor o vzrokih marginalizacije obrobja v odnosu do centra države.

- **Duhovnik, ki se je vmešal tudi v politiko. A. Nana Rituper Rodež. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 23, 7. junija 2018, str. 17**

Razstava o delu in vlogi Jožefa Klekla st.

Sedemdeset let od smrti duhovnika, urednika, pisatelja in politika

Mineva 70 let od smrti duhovnika Jožefa Klekla, kar pa ni edini razlog, da so v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota postavili razstavo o tem duhovniku, publicistu, uredniku in izdajatelju ter politiku. S tem so, poleg predstavitve pomena njegovega dela za Prekmurje in slovenstvo, napovedali tudi dogajanje ob 100. obletnici združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, ki bo prihodnje leto. Razstavo je pripravila jezikoslovka in domoznanka Klaudivija Sedar, ki je gradivo črpala v obsežnem arhivu knjižnice

Rojen na Krajni

Jožef Klekl st. se je rodil na Krajni leta 1874, šolo je obiskoval na Cankovi in na Madžarskem, kjer je študiral tudi bogoslovje. Kot duhovnik je služboval v različnih krajih, med drugim tudi pri Francu Ivanocyju na Tišini, kjer je razvil svoj življenjski program in idejo, da si mora prizadevati za vernost in narodne pravice prekmurskih Slovencev. Klekl st. se je hitro, že leta 1910, upokojil in se potem v naslednjih treh desetletjih aktivno posvetil pisanju in periodičnemu tisku, ki je z njim doživel pravi razcvet. Tisk je razumel kot pomemben pripomoček za širjenje in ohranjanje narodne zavesti, bil pa je tudi eden vodilnih duhovnikov, ki so v tistem času Prekmurce narodno prebujali in poudarjali, da so prekmurški Slovenci in ne Madžari. Med drugim je urejal Kalendar srca Jezušovega, Marijin list in Novine, za te časnike in druge pa je tudi pisal. Leta 1904 sta začela izhajati dva časopisa, verski časopis Kalendar srca Jezušovega, ki ga je Klekl st. urejal 21 od skupno 41 let, urejanje pa je prevzel od Ivanocyja, ter verski mesečnik Marijin list, ki ga je urejal 33 od skupno 38 let izhajanja tega časopisa. Leta 1913 so začele izhajati Novine, ki so prinašale verske, kulturne, gospodarske, socialne in politične članke o dogodkih doma in po svetu, Klekl st. pa jih je urejal 20 od skupno 28 let izhajanja. Vsi ti tiski in periodika so poleg verskih vsebin prinašali tudi druge pomembne in aktualne informacije, saj so z izdajanjem in izborom člankov mislili na širšo množico bralcev. Z začetkom ali sredi 2. svetovne vojne pa so ti tiski več ali manj prenehali izhajati.

»Zakaj se meša pop v politiko?«

Jožef Klekl st. je bil tudi politik. Napisal je načrt za avtonomijo Slovenske krajine (Prekmurja), ki so ga 14. januarja 1919 v Črenšovcih soglasno sprejeli in podpisali tudi drugi prekmurški duhovniki. V obdobju 1920–1929 je bil narodni poslanec Slovenske ljudske stranke v beograjskem parlamentu, kjer je zagovarjal avtonomijo. Med drugim se je kot politik zavzemal za ustanovitev denarnega zavoda, agrarne zadruge ter da bi v Murski Soboti dobili pravo, osemletno gimnazijo. V svojem članku Zakaj se meša pop v politiko?, ki je bil objavljen v Novinah leta 1921, pa hudomušno in tudi ostro, v prekmurščini, odgovarja, da znajo kaj takega spraševati le tisti, ki ne vedo drugega kot le kimati in pritrjevati drugim, tisti, ki so jim duhovniki trn v peti, predvsem pa, da to sprašujejo iz »hudobije ali iz zabite nepremišljenosti«. Po koncu politične kariere se je znova vrnil k periodičnemu tisku, ga urejal in zanj pisal. Umrl je leta 1948 v Murski Soboti, kjer je tudi pokopan.

- **Zborovsko petje Prekmurja in Porabja. Jože Gabor. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 23, 7. junija 2018, str. 20**

V Bogojini je na območni reviji pevskih zborov nastopilo devet odraslih pevskih zborov in vokalnih skupin. Organizatorica je bila murskosoboška območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti.

V uvodu srečanja je nastopil kvintet Osnovne šole Bogojina pod vodstvom Valerije Šömen. Revijo zborov pa je začelo upokojensko žensko pevsko društvo Püngrad z zborovodkinjo Anko Suhadolnik. Pod vodstvom Tomaža Kuharja sta nastopila dva zbora: komorni mešani pevski zbor porabskih Slovencev Monošter in upokojenski mešani pevski zbor Stari Kovači Murska Sobota. Dvema zboroma je na srečanju dirigiral tudi Matija Horvat: mešanemu pevskemu zboru Vladimirja Močana Društva upokojencev Murska Sobota in vokalni skupini Žarek Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja.

Moški pevski zbor Lipovci KUD Lipovci je nastopil pod vodstvom Gorazda Tivadarja, pevska skupina Prekmurci Tišina pa pod vodstvom Alojza Šveca. Srečanje sta sklenila nastopa mešanega pevskega zbora Ignacija Maučca KUD Jožefa Košiča Bogojina z zborovodjem Juretom Juriničem in mešani pevski zbor Štefana Kovača Murska Sobota z zborovodjem Tomijem Bušinoskim. Strokovna spremljevalka srečanja je bila Alenka Korpar, ta bo izbrala zборе in pevske skupine, ki bodo sodelovali na regijskem srečanju.

Mladina

- **Ni Ahmad, je pa Kemal /Vasja Jager. – št. 22, 01.06.2018, str. 7**
- **Deportacije naše vsakdanje : mora poroko odobriti policija? /Peter Petrovič. – št. 22, 01.06.2018, str. 11-12**
- **Spodobni (neo)fašisti /Marjan Horvat. – št. 22, 01.06.2018, str. 12**
- **Trdorokci /Janko Lorenci. – št. 22, 01.06.2018, str. 17**
- **Brez strahu : Janez Janša vzbuja strah, da lahko sebe ponudi za rešitelja /Borut Mekina, Vasja Jager. – št. 22, 01.06.2018, str. 19-23**
- **Dr. Metka Mencin Čeplak, psihologinja : intervju : »Politika, ki zlorablja tesnobo tako, da skonstruira krivca in spodbudi sovražstvo do njega, vodi v fašizem ... /Jure Trampuš. – št. 22, 01.06.2018, str. 25-29**

- **V božjem imenu : zgodovina cerkve je polna grehov in zločinov / Clemens Hoges, Walter Mayr. – št. 22, 01.06.2018, str. 42-49**

Reporter, Ljubljana

- **Jankovičev scenarij : o rezultatih parlamentarnih volitev /Igor Kršinar- - št. 23, 05.06.2018, str. 16**
- **Janševa misija nemogoče? /Aleš Žužek ... - št.23, 05.06.2018, str. 18-26**
- **Anton Tomažič : demosovec in avtor knjige V objemu slovenske pomladi : Če bi se lotili ilustracije, Slovenija ne bi bila samostojna /Aleš Žužek. – št. 23, 05.06.2018, str. 28-34**
- **Pravica prvega / Ivan Puc. – št. 23, 05.06.2018, str. 36-37**
- **Migrantski bataljon iz Velike Kladuše /Biserka Karneža. – št. 23, 05.06.2018, str. 38-42**
- **Varnostna ogroženost Slovenije /Gregor Preac. – št. 23, 05.06.2018, str. 43**
- **Takoj moramo zaustaviti širjenje džihada po Evropi! /Peter Starič. – št. 23, 05.06.2018, str. 48-49**

Svobodna beseda

- **Zmaga nad fašizmom /Martin Premk. – maj 2018, str. 7**
- **Človek je mnogo več kot samo privesek ekonomije : spomin na leto 1968 /Cvetka Hedžet Toth. – maj 2018, str. 9-11**
- **Vztrajnost rodila sadove : odkrili doprni kip Danilu Petrinji – Primožu. – maj 2018, str. 16**
- **Prijateljstvo stekano med NOB : 40 let pobratenja med Renčami in Štarancanom /Miran Paho. – maj 2018, str. 26-27**

Periodične publikacije – kazala

- **Annales, Series Historia et Sociologia 27, 2017, 1, ISSN 1408-5348**
<http://zdjp.si/p/annalesshs/>
http://zdjp.si/wp-content/uploads/2017/05/ASHS_27-2017-1.pdf
- **Annales, Series Historia et Sociologia 27, 2017, 2, ISSN 1408-5348**
<http://zdjp.si/p/annalesshs/>
http://zdjp.si/wp-content/uploads/2017/07/ASHS_27-2017-2.pdf
- **Annales, Series Historia et Sociologia 27, 2017, 3, ISSN 1408-5348**
<http://zdjp.si/p/annalesshs/>
<http://zdjp.si/annaless-series-historia-et-sociologia-27-2017-3/>
http://zdjp.si/wp-content/uploads/2017/12/ASHS_27-2017-3.pdf
- **Annales, Series Historia et Sociologia 27, 2017, 4, ISSN 1408-5348**
<http://zdjp.si/p/annalesshs/>
<http://zdjp.si/annaless-series-historia-et-sociologia-27-2017-4/>
http://zdjp.si/wp-content/uploads/2017/12/ASHS_27-2017-4.pdf